

MAZSOLÁZÓ

HÍREK, ESEMÉNYEK

Tízből az első	4
Szimpózium a gluténmentes élelmiszerekről	4
Az üzlet lendületében	5
A földreform 60. évfordulója	5
Közgyűlés a Hortobágyon	6

BRÜSSZELBE JÁRUNK

Bizottsági munka, avagy folyamatos érdekháború	8
--	---

EU AGRÁRIUM ÉS PIACSZABÁLYOZÁS

Gabonából bioüzemanyag?	10
Mi mindent hozhat az újabb bővülés?	10
Moszkva makacsul kitart álláspontja mellett	10

INTERJÚ

Fenntartható és versenyképes lesz a magyar mezőgazdaság	12
---	----

FOGYASZTÓVÉDELEM

Ellenőrzések rendje Magyarországon és az EU-ban	16
---	----

AGRÁRKERESKEDELEM

A multilateralizmus végnapjai?	17
Moszkvai élelmiszerpiaci tendenciák	19
Külkereskedelem a két vetélytárs között	20
Húsimport-kvóták	21

FÓRUM

Agrárbékét – hosszú távra	22
Minőségi szerkezetváltást	24

ARCKÉPCSARNOK

Lars Hoelgaard	25
----------------------	----

PIACI HÍREK

Segítség az Ukrán söriparnak	26
Kína mezőgazdasága ismét deficitese!	26
Tejtermelésünk elmarad a kvótától	27

KÖZLÖNY	28
---------------	----

BORÍTÓ 2-5.

Óriáspark Berlin szívében

BELSŐ SZÍNES 1-2.

Krisztina gyöngyszemei

BELSŐ SZÍNES 3-4.

Gazdatüntetés 2005

BORÍTÓ 4.

A fenntartható agrárgazdaság és vidékfejlesztés

Az Európai Unió
Agrárgazdasága
2005. 10. évfolyam
3. szám

A Földművelésügyi
és Vidékfejlesztési
Minisztérium
közreműködésével
és támogatásával havonta
megjelenő kiadvány.

Kiadja az Országos
Mezőgazdasági Könyvtár
és Dokumentációs Központ

Felelős kiadó:
Gulácsiné Pápay Erika

Szerkesztőség címe:
1012 Budapest,
Attila út 95.

Postacím:
1253 Budapest 13, Pf.: 15.
Tel.: 489-4910,
Fax: 489-4976

E-mail:
szerkesztoseg@omgk.hu

Főszerkesztő:
Tamás Enikő

Szerkesztőségi titkár:
Pálfi Adrienn

Szerkesztőbizottság:
dr. Vajda László,
dr. Baintner Ferenc
Jazigán Dikránné
Lükőné Órsi Gabriella,
Román Zoltán

Készült:
AGROINFORM
Kiadó Kft.
1149 Budapest,
Angol u. 54.

HU-ISSN 1416-6194

A címképterv
Horváthné Fejes Ágnes
munkája.

Címképünkön
ibolya és salátaboglárfka,
az igazi tavasz hírnökei.
Migend László felvételei.

Contents

BROWSER

NEWS, EVENTS

First of ten	4
Symposium on glutene-free foods	4
Business is going on	5
60. anniversary of land reform	5
Meeting in Hortobágy	6

ATTENDING BRUSSELS

Working in the Commission – constant war of interests	8
---	---

EU AGRICULTURE AND MARKET REGULATION

Bio-fuel from grains?	10
What is coming along with the next enlargement	10
Moscow is stubbornly persists in its standpoint	10

INTERVIEW

Hungarian agriculture will be sustainable and competitive	12
---	----

CONSUMER'S PROTECTION

Controls in Hungary and in the EU	16
---	----

AGRICULTURAL TRADE

Last days of multilateralism	17
Tendencies of food market in Moscow	19
Foreign trade between the two rivals	20
Meat import quotas	21

FORUM

Peace in agriculture	22
Quality re-structuring	24

PORTRAIT

Lars Hoelgaard	25
----------------------	----

MARKET NEWS

Assistance for the Ukrainian beer industry	26
Chinese agriculture produces deficit again	26
Hungarian milk production does not reach the quota level	27

BULLETIN	28
----------------	----

COVER 2-3

Giant park in the centre of Berlin

INNER COLOURED 1-2

Pearls of Christine

INNER COLOURED 3-4

Farmers' demonstration 2005

COVER 4

Sustainable agriculture and rural development

**AgraEconomy of
the European Union
Volume 2005/10.,
Issue 3.**

Monthly publication,
published out with the
assistance and support of
the Ministry of Agriculture
and Rural Development.

Published by the National
Agricultural Library and
Documentation Centre

Responsible Publisher:
Gulácsiné Pápay Erika

Address of
the Editorial Office:
1012 Budapest,
Attila út 95.

Postal address: 1253
Budapest 13, Pf.: 15.
Tel.: 489-4910,
Fax: 489-4976

E-mail:
szerkesztoseg@omgk.hu

Editor-in-chief:
Tamás Enikő

Secretary of
the editorial office:
Pálfi Adrienn

Editorial board:
*dr. Vajda László,
Baintner Ferenc,
Jazigián Dikránné,
Lükóné Órsi Gabriella,
Román Zoltán*

Printed in:
AGROINFORM House
1149 Budapest,
Angol u. 54.

HU-ISSN 1416-6194

*Cover designed by
Ágnes Horváth-Fejes.*

*Front Cover:
Violet and pilewort,
the first little signs of true
spring.
Photo: Migend László*

- **A gabonafölöslegek** levezetésére drasztikus, ám célravezető megoldásként kínálkozik a bioüzemanyag-termelés. *Mariann Fischer Boel* főbiztos erről folytatott nemrégiben sajtóbeszélgetést. (A témáról többet a 10. és a 22. oldalon.)
- **Románia és Bulgária** csatlakozása már a küszöbön van. Az Unió újabb bővülése magával hozhatja a régi tagállamok gazdálkodóinál a nadrágszíz meghúzását. Akár 20%-kal is csökkenhetnek a közvetlen kifizetések az EU-15-ök gazdáinál. (Bővebben a 10. oldalon.)
- **Moszkva egységes exportbizonyítványokat követel** mind a hús, mind a növényi termékekre vonatkozóan. Mivel Oroszország még nem tagja a világkereskedelmi szervezetnek, megteheti, hogy újabb és újabb formai követelményeket támaszt. Az orosz piac, nagy piac lévén az Európai Unió komolyan veszi követeléseit. (Bővebben a 10. oldalon.)
- **Kölcsönös kompromisszumok árán**, de kölcsönös megalégedésre született megállapodás a mezőgazdasági kormányzat és a demonstrálók között. Hogyan alakulhat a továbbiakban az agrárbéke sorsa Magyarországon? (Vélemények, interjúk a 22–24. oldalon, a Fórum rovatban.)
- **Fogyasztóvédelemmel** kapcsolatban kérdések özöne merül föl nem csupán nálunk, hanem Európa-szerte is. Hogyan látják a hazai fogyasztóvédelem helyzetét nagytekintélyű külföldi szakemberek? Helyzetkép és tennivalók a 16. oldalon.
- **A fenntartható fejlődésnek** nincsen alternatívája. Az éghajlatváltozás jól látható és érzékelhető tényei erre figyelmeztetnek valamennyiünket, akik ezen a bolygón élünk. Csete László és Láng István nemrégiben megjelent figyelemre méltó könyve: „A fenntartható agrárgazdaság és vidékfejlesztés”. (Ismertetése a 4. borítón olvasható.)
- **Észtország lesz valószínűleg az első** a 10 újonnan csatlakozott ország között, amely bevezeti az eurót. A balti államot valószínűleg Szlovénia és Litvánia követi. (Hírünk a 4. oldalon.)
- **A kétoldalú kereskedelmi kapcsolatokat** egyre több ország részesíti előnyben – szemben a többoldalú kereskedelmi kapcsolatokkal. Talán, mert kettőnek könnyebb megegyezni, mint több kereskedelmi partnernek. Mi a szerepe a világkereskedelmi szervezetnek, hogyan alakulnak az erőviszonyok? Mi az Európai Unió álláspontja, véleménye? (Érdekes cikk a 17. oldalon.)
- **Moszkvai élelmiszeripari tendenciákról**, az orosz húspiac helyzetéről, az ukrán söriparról, Kína mezőgazdaságáról, a ki nem használt magyar tejkvótáról és sok más érdekességről olvashatnak ebben a számban.

Tízből az első

Észtország lesz valószínűleg az első az újonnan csatlakozottak közül, amelyik bevezeti az eurót – *Joaquín Almunia* gazdasági ügyekért felelős biztos szerint. Almunia elégedett Észtország, Litvánia, Szlovénia gazdasági fejlődésével. Észtország úgy tervezi, hogy 2007-

ben vezeti be az eurót. Egy közvélemény-kutatás szerint Svédország még mindig ellenzi az euró bevezetését több mint 15 hónappal az után, hogy a népszavazás ezt visszautasította.

T. E.

AgraFocus 2005. februári szám alapján

Szimpozium a gluténmentes élelmiszerekről

A XXI. század emberének egyik rettegett ellensége az allergia. A különböző eredetre visszavezethető allergiás megbetegedések között vezető helyet foglal el az élelmiszer-allergia.

Az élelmiszer-allergiában érintett fogyasztók növekvő száma az élelmiszer-kutatókat arra, ösztönzi, hogy újra felfedezzenek olyan ősi élelmiszereket, amelyek az idők folyamán feledésbe merültek. A *Központi Élelmiszer-tudományi Kutatóintézet* munkatársai is eként válnak kulcsemberekké a magyar élelmiszer-fejlesztésben.

Az intézet rendszeresen szervez szimpóziumokat szakemberek, hatósági ellenőrök, jogalkotók, fogyasztói szervezetek és nem utolsósorban a sajtó képviselői számára, hogy legújabb kutatási eredményeik napvilágra kerüljenek. Így történt ez március 9-én is, amikor a gluténmentes élelmiszerekről rendeztek információs napot.

Az orvosok javasolják, hogy kevesebb glutént, vagy glutént nem tartalmazó élelmiszerekből is többet fogyassunk. Ez fokozottan vonatkozik azokra, akik túlérzékenyek a gluténra.

Az allergia pontos diagnosztikája nehézkes, de nélkülözhetetlen. A gabonaallergia és a liszt-

érzékenység tüneteiben nagyon hasonló, a kezelés módját illetően azonban gyökereiben eltérő megbetegedési forma. Mindkettő kiváltó oka a glutén (sikér), ami a gabonafélékben található összetett fe-

hérje.

A gluténmentes étrend nemcsak a betegeknek javasolt, mivel a normál populációnál is csökkenti a potenciális élelmiszer-allergiát. Táplálkozástudatók és orvosok egyaránt javasolják a glutént nem tartalmazó kukorica, rizs, burgonya, tápióka, köles, hajdina, szója, sár-

gaborsó, szentjánoskenyérmag, amarant, guarmag fogyasztását. A szimpózium szervezői nagy gondot fordítottak arra, hogy a résztvevők közelebbről is megtapasztalhassák a gluténmentes élelmiszerek széles választékát. A hajdinakásától kezdve kukoricalisztból készült teasüteményeken keresztül a csokoládés amarantot is megkóstolhatták a résztvevők. Kellemes volt hallani, hogy a felkínált élelmiszerek könnyen beszerezhetők, általában a bioboltok polcain előforduló hétköznapi termékek. Az amarant például a vegetáriánus étrend híveinek kiemelkedő kálium-, kalcium- és magnézium-forrásaként szolgál.

B.B.

Az üzlet lendületében

Első alkalommal rendezték meg az *IFE Hungary*, nemzetközi étel-ital és vendéglátóipari szakkiállítást a budapesti Sportarénában. *Dr. Németh Imre* agrárminiszter megnyitó beszédében kiemelte, hogy az élelmiszeripar stratégiai fontossága vitathatatlan. Ez az ágazat 2000 milliárd forintot meghaladó termelési értéket, a bruttó hazai termék 3,5%-át állítja elő, és az összes foglalkoztatottak 4%-ának ad munkát. Az állami tulajdon részaránya 2%, a külföldi tulajdon részaránya megközelíti a 60%-ot az élelmiszeriparon belül. Magyarországon olyan élelmiszeripari üzem nem működhet, amely nem teljesíti az Unió higiéniai és egyéb előírásait – mondta többek között a miniszter.

Az Agrármarketing Centrum Kht. nevében Szabó Edit ismertette a kezdeményező Montgomery Ltd. eddigi nemzetközi tevékenységeit. Az Egyesült Királyság rendezvényszervező cége az elmúlt évtizedben, Lengyelországban, Indiában és Oroszországban rendezett szakkiállításokat, melyeken a felsorolt országok mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeiket mutatták be. Most Magyarország és a Balkán régió felé nyit az angol partner. Nálunk az FVM felügyeletével működő és Agrármarketing szervezet több magyar kiállító termék-tanács, szakmai szervezet termékbemutatóját tette lehetővé.

A közös piacon azonban úgy tehetjük ismertté termékeinket, ha a hazai és külföldi kiállítók egymással szakmai kapcsolatban, együttes fogyasztói tapasztalatokkal versenyezhetnek.

Az IFE rendezvény célja, hogy különleges termékeket vonulasson fel a nemzetközi élelmiszeriparból, és egy „étel- és italbemutatóval” ötvözött szakkiállítással mutatkozzon be a magyar közönség előtt, mondta el kérdésünkre a Montgomery Ltd. képviselője, *Matthew Benyon*. Tájékoztatása szerint a magyarországi kiállításra 15 ország 135 kiállítója érkezett; a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, a Montgomery Ltd. és az Agrármarketing Centrum Kht. együttműködésével emlékeztető gasztronómiai kiállítást látogathatott meg a közönség, melynek mottója: „Itt az alkalom, hogy lendítsen üzletén!”.

Prokai Dorina
Fotó: **Bedő Péter**

A földreform 60. évfordulója

A Vajdahunyadvárban tartotta nemrégiben ünnepi megemlékezését az 1945. évi földreform 60. évfordulójáról az Országos Emlékbizottság. A résztvevőket levélben köszöntötte *Mádl Ferenc*, a Köztársaság Elnöke, aki levelében emlékeztetett arra, hogy bár 1945 tavasza a II. világháború fölmérhetetlen tragédiáira következett, ám a nemzet élni akarása erősebb volt. A magyar parasztság csodát művelt; – írta a köztársasági elnök – a semmiből építkezve biztosította az ország kenyerét, s a mezőgazdaság az újjáépítés motorja lett. Megvalósult a parasztság álma: tömegesen földhöz juthatott.

Az ünnepi ülésen részt vett az egykori földreform miniszteri biztosai közül több hajdani Győrffy-kollégista, agrár- és más végzettségű szakember, akiket *Benedek Fülöp*, az FVM közigazgatási államtitkára emléklapok átadásával köszöntött.

A konferencián előadást tartott *Pölöskei Ferenc* akadémikus, *Sipos József* történész, a Nagy Imre Ház igazgatója és *Vida István*, az ELTE egyetemi tanára. Zárszót mondott és Dálnoki Miklós Béla kormányát méltatta, majd a mai agrárpolitikai kérdésekről is szólt *Romány Pál*, az MTA Agrártörténelmi és Faluszociológiai Bizottságának az elnöke.

A résztvevők a konferencia után megkoszorúzták Nagy Imre szobrát.

FVM, Kommunikációs Önálló Osztály

Közgyűlés a Hortobágyon

2003-ban a Biokultúra Egyesület 11 régiós, illetve szakmai biokultúra egyesületet hozott létre. Ezek az egyesületek megalapították a Biokultúra Egyesületek Szövetségét.

A Kelet-Magyarországi Biokultúra Egyesület 2005. február 19-én tartotta második éves közgyűlését. Az Egyesületnek már 432 tagja van. Tagjai nem csak az Észak-Alföldi Régióból

(Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék) kerülnek ki, de Budapestről, Szekszárdról, Piliscsévrről, Piliscsabáról, Békésről, illetve az ország számos helyéről vannak tagjai. Nem véletlen, hogy a régió kívüli tagok ezt az Egyesületet választották. *Bodnár György*, az egyesület elnöke a

biokultúra mozgalom legszebb, legnemesebb hagyományait viszi tovább. Egyszerre képviseli a biomozgalomban résztvevők, valamint az öko gazdálkodók érdekeit.

Az Egyesület érdekszférájában, az Észak-Alföldi Régióban immár mintegy 40 ezer hektáron folyik ellenőrzött öko gazdálkodás. (Ez az egész ország öko területének egyharmada.)

Az Egyesületnek helyi csoportjai működnek Karcagon, Mándokon, Debrecenben, Földesen, Hortobágyon, Nyíregyházán, Szolnokon és Jászdózsán.

A február 19-i közgyűlésen több mint 120-an vettek részt. A jól megszervezett, kellemes, baráti hangulatú közgyűlésen a beszámolóban elhangzott, hogy az Egyesület különös gondot fordít a biogazdák szakmai felkészítésére. 2004-ben Karcagon, Szolnokon, Geszteréndenvolt biogazda tanfolyam, melyen 87 fő vizsgázott le. Jelenleg a Szarvasi Tessedik Sámuel Főiskolával kötött együttműködés keretében egy 100 órás akkreditált biogazda tanfolyam

kezdődött. A bioélelmiszerek megismertetése és elterjesztése érdekében a gyöngyösi, a szolnoki, a karcagi Nagykun, a jászberényi Jász, a debreceni Farmer és a miskolci Expón mutatták be és kóstoltatták meg a bioélelmiszereket.

Az Egyesület aktív szerepet vállalt a GMO elterjedése ellen. (Genetikailag módosított növényfajták Magyarországon hivatalosan nem

termelhetők. A Szerk.) Jelenleg mintegy 25 helység hozott saját hatáskörében olyan önkormányzati rendeletet, amely megtiltja a GMO anyagok használatát a térségükben.

A közgyűlésen először került ünnepélyes keretek között kiosztásra az Év biogazdája, az Év oktatója és az Év kereskedője ki-

tüntetés, mellyel egy arany kitűző és az igényesen elkészített, művészi oklevél járt.

Az Év biogazdája címet 2004-ben három gazdálkodó kapta meg:

Zelenyánszky András 1985-ban kezdte Nyíregyházán a biogazdálkodást. Az első sikerélménye egy dombágyas termesztési technológia volt, melyet kislányával közösen készítettek, és amelyről – ahogy visszaemlékezett rá – még a Pravda is beszámolt. *Zelenyánszky András* még 22 évvel a kezdet után is fogékony minden újra. 15 évvel ezelőtt egy előadásán hallotta, hogy a fosszilis energiahordozók készletei milyen gyorsan kimerülnek, ezért vásárolt egy erdőt, amely mint megújuló energiaforrás nyújt téli tüzelőt a családjának.

Id. Hubai Imre Bereksárdon nyolcadik éve folytat biogazdálkodást 1200 hektáron. Növénytermesztéssel, állattartással és feldolgozással is foglalkozik. Két éve egy németországi malomtulajdonos, aki már ismerte a kitűnő minőségű biogabonáit, javasolta, hogy

térjen át a még szigorúbb biodinamikus gazdálkodási rendszerre. Jelenleg a térség egyetlen Demeter minősítésű biodinamikus gazdasága az övé. Ahogy elmondta, talán nem is az átállás okozta a legnagyobb gondot, hanem gazdátársaival elfogadtatni, miért fahordóban keveri, dinamizálja a bio permetleveket, és miért használja a különböző preparátumokat.

Szólláth Tibor hajdúnánási biogazda a kitüntetettek közül a legfiatalabb és abban is különbözik társaitól, hogy mielőtt gazdálkodni kezdett, Budapesten élt. Hét éve gazdálkodik. Gazdasága teljes körű.

Az Év oktatója címet *dr. Ángyán József* professzornak ítélte oda az Egyesület elnöksége, kiemelve azt az áldozatos, fáradhatatlan közéleti tevékenységét, melyet a magyar gazdák, ezen belül az ökogazdálkodók érdekében kifejt.

Dr. Medgyessy István javaslatára a közgyűlés *dr. Ángyán József* professzort a Biokultúra Egyesület Szövetségének tiszteletbeli tagjává választotta.

Az Egyesület új elismerésként bevezette az *Év kereskedője* kitüntetést és címet is. Idén először *Nagy Gyuláné* kapta, aki Debrecenben hozta létre a biopiacot és a hozzá kapcsolódó bioboltot, mely az országban működő bioboltok közül az egyik legsikeresebb, színes programjait tekintve a legvonzóbb. A díj átadásakor kiemelték, hogy Nagy Gyuláné részt vett a korábban felsorolt kiállításokon és vásárokon, termékeivel mindenütt öregbítve a régió biogazdáinak jó hírét.

A közgyűlésen a tagság elfogadta a múlt évi szakmai és pénzügyi beszámolókat, és támogatásáról biztosította az Egyesület vezetését a február 21-ével elkezdődött gazda- demonstrációkkal kapcsolatban. Ez a téma kiemelt fontosságú volt annak tükrében, hogy az elmúlt év legnagyobb vesztesei az ökogazdálkodók, akik 2004-ben – uniós társaikkal ellentétben – egyetlen fillér támogatást sem kaptak. Ezért az Egyesület megtette a jogi lépéseket.

A közgyűlés hivatalos programja végeztével az Egyesület birka- és kecskepörkölttel vendégelte meg a tagokat. Fehér asztal mellett még további beszélgetésekre nyílt lehetőség.

Jóleső érzés volt egy olyan rendezvényen részt venni, amely azt bizonyította, hogy Észak-Alföldről kiindulva újra éledhet a hazai biomozgalom.

Dr. Solti Gábor
Fotó: Cselényi György

Bizottsági munka, avagy folyamatos érdekháború

Hatalmas érdekkülönbségek feszülnek egymásnak az Európai Unión belül. A Brüsszelben folyó agrárdiplomáciai munka gyakran csak hosszú hónapok múltán hozza meg a gyümölcsét. Az érdekérvényesítés és lobbizás eredményeként megszülethet egy-egy rendelet módosítás, vagy éppen a Bizottság által tervezett módosításoknak lehet gátat szabni. Ennek a munkafolyamatnak voltak tanúi azok, akik a „tűzvonalból” követték figyelemmel a magyar szakemberek küzdelmét a magyar gabona-ügyért. Az FVM rendszeres koordinációs értekezletein hétről-hétre adtak tájékoztatót a szakemberek, sajnos általában a Bizottság elutasító válaszát tolmácsolva egy-egy magyar kezdeményezésről. Magyarország több mint fél éve benyújtotta a kérelmét a szabadpiaci exporttámogatásra, hivatkozva az 1992-ben, illetve 1997-ben precedens értékű intézkedésre, amit a Bizottság vezetett be a Görögországban kialakult gabonaválság orvoslására. A Bizottság akkor határozatba foglalta, hogy ezt az intézkedést utoljára alkalmazta és mindvégig ezzel hárított. Március elejére azonban mégis sikerült az ellenállást megtörni és 320 ezer tonna magyarországi intervenciós készletekben tárolt búzára írt ki exporttámogatási pályázatot a Bizottság. A tenderre vonatkozó részletes felhívást az MVH közlemény formájában hirdeti ki.

A magyar gabonaprobléma kapcsán érdemes megemlíteni, hogy miközben a magyar gabona támogatásáért, azaz versenyképes helyzetbe hozásáért küzdöttek diplomatáink, az EU Bizottsága az EU határain belül fennálló gabonafölösleg ellenére, 215 ezer tonna étkezési búza, valamint 139 ezer tonna ukrán és argentin kukorica behozatalára adott ki engedélyt. Elgondolkoztató és mélysegesen megdöbbentő! 39 euró/tonna ráfizetéssel az EU beengedi a 3. országból érkező gabonát, amikor a saját raktáraiban hegyekben áll a termés és a tagállamok értékesítési problémával szembesülnek. Persze a kereskedelmi egyezmény kötelez, no de ennyire?!

A tejesekre is rájár a rúd

Még a tavalyi évben a Cseh Köztársaság kérte egy cseh sajt felvételét az export visszatérítési listára. Ezzel egy időben Magyarország is benyújtotta hasonló kérelmét magyar krémsajtra vonatkozóan. A brüsszeli tej irányító bizottság februárban meghozta a határozatát: a cseh sajt felkerült a listára, míg a magyar krémsajt nem támogatható. A Bizottságnak további kérdésekben is szigorú döntései várhatók. Az EU fetasajt-előállítóit hátrányosan fogja érinteni az a módosítás, miszerint a közeljövőben a Bizottság 0%-ra szeretné lecsökkenteni a fetasajt exporttámogatását.

Orosz ösztűzben a növényegészségügy

Szemelgetve az elmúlt hónap legfontosabb brüsszeli eseményei közül kiemelkedő helyet foglal el az EU és Oroszország között kialakult export-engedélyezési vita. Az orosz tárgyalófelek kezdeti enyhülése márciusra újra keményedni látszik. A probléma forrása az Oroszországba hamis engedéllyel beszállított import növényi áru volt. A tárgyalások előrehaladtával nyilvánvaló, hogy a növényegészségügy területén is megismétlődik az, amit a tavalyi évben az állategészségügynek kellett kivívni Oroszországban. Az orosz diplomácia egyforma színű, egységes vízjeggyel ellátott, azonos tartalmi és formai elemekkel rendelkező bizonyítványokat kér az Európai Unió tagállamaitól. A témáról részletesebben a Csendesedő EU-orosz viharok c. írásban olvashatnak.

Könnyítés az állattartóknak

Folyamatban van az állatok azonosításáról és nyilvántartásáról szóló, 1992. november 27-i 92/102/EGK tanácsi irányelv módosítása. Ennek értelmében a juh és kecske ellenőrzési szintjét a korábbi 5%-os szintről 1%-ra kívánják csökkenteni. A sertéstartókat érintené az a

változás, miszerint az 1 sertéssel rendelkező gazda kérhetné a kivételét a nyilvántartásból.

Nagyító alatt a MÉBiH

Májusban Magyarországra látogat az EU élelmiszer-biztonságért felelős igazgatósága, (a DG SANCO). A brüsszeli hivatalnokok elsősorban a hazai gyorsriasztási rendszert kívánják tanulmányozni. A látogatás során átvilágításra kerül a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal belső eljárás rendje is. Mint ismeretes a 2005. január elsejével hatályba lépett 333/2004. (XII. 11.) Kormány rendelet értelmében a MÉBiH irányítása átkerült az Egészségügyi Minisztériumhoz. A feladatköri változás és az új szabályozás továbbra sem tisztázott, ezért a brüsszeli látogatás sikeréhez komoly erőfeszítéseket kell még tenni.

Az élelmiszer-biztonság mindenek felett álló prioritást élvez az Unióban. Ezt tükrözi az is, hogy folyamatosan jelennek meg a témával kapcsolatos rendeletek, illetve azok módosításai. 2005. január elsejével életbe lépett az élelmiszergyártás talán egyik legfontosabb jogszabályának a 178/2003/EK rendeletnek a nyomkövetésre vonatkozó paragrafusa. Ez kimondja, hogy minden élelmiszer-előállító köteles dokumentációval igazolni az élelmiszer nyomkövethetőségét. Erre vonatkozóan a Bizottság egyre gyakrabban teszi fel a kérdést, hogy Magyarország milyen eszközökkel biztosítja a nyomkövethetőséget, a rendelet kapcsán milyen feladatok hárulnak a magyar élelmiszer-gazdaság szereplőire, illetve a hatóságnak hogyan kell ellenőriznie. Mindezek kidolgozása égető probléma, a megoldással késlekedni nem lehet. Ugyanez vonatkozik a 2004/478/EK határozatra is. A 2004. április 29-én kihirdetett joganyag előírja, hogy minden tagállamnak készítenie kell egy általános vál-

ságkezelési tervet arra az esetre, ha az országban takarmány, vagy élelmiszer krízishelyzet alakulna ki.

Zöldség – gyümölcs – szőlő

A zöldség-gyümölcs irányító bizottsági ülésen elhangzott magyar felvetésnek köszönhetően akár áprilisban kifizethetővé válik az ipari paradicsom támogatása, amit eredetileg az EU csak a gazdasági év végén fizetett volna. A luxemburgi elnökséget követően, 2005. második félévében a Bizottság több helyen is módosítani kívánja a friss és feldolgozott zöldség-gyümölcs irányelvet. A szőlőtermesztők számára is tartogat meglepetést az idei év. A 2001-ben lényegesen megváltozott szőlő direktíva mellékleteinek módosítása zajlik napjainkban, Brüsszelben. A változás elsősorban a szaporítóanyag-előállító törzsültetvényeket érinti majd.

Túltermelés, vagy túl jó idő?

A brüsszeli irányító bizottságok mindennapos életét hatja át a mezőgazdasági felesleg ellen folytatott harc. A gabona raktárak mellett megteltek a cukor raktárak és a borospincék is. Az Unióban 20 éve nem volt cukor intervenció, idén mégis 20 ezer tonna felajánlás érkezett Franciaországból, míg 100 ezer tonna Belgiumból. Csak Franciaországban 750 ezer tonna cukrot állítottak elő, míg Németországban 500 ezer tonna cukor került a raktárakba. Magyarországon is lóg a levegőben a cukorintervenció, ehhez azonban nincsen meg a jogszabályi és a szervezeti háttér. Számítások szerint 100 ezer tonnával léptük túl a cukor kvótánkat az idén, egyelőre büntetés nélkül, azonban ha ez a többlettermelés jövőre is folytatódik, ez szankciók életbelépését vonhatja maga után.

Balogh Beáta

Gabonából bioüzemanyag?

Mariann Fischer Boel határozott lelkesedést mutatott egy nemrégiben rendezett sajtóbeszélgetésen, Brüsszelben a bioüzemanyagok iránt. Mind a széndioxid-kibocsátás csökkentése, a Kyotoi Egyezményel összefüggésben, mind pedig az Európai Unió függetlenítése az importtól abba az irányba hat, hogy aktívabban kell foglalkozni a bioüzemanyaggal. Ez segítené megoldani az Unió jelenlegi nagy gondját a gabonafölöslegek sorsát illetően is, ugyanakkor ezt a lehetőséget a cukorrépa túltermelés kapcsán nem említette a főbiztos asszony.

A bioüzemanyag termelés szorgalmazása kiindulhatna a tagállamok pénzügyminisztereitől, a bioüzemanyag az olajárakkal teremtené összekötő kapcsot. A téma annyira fontos, hogy ez ügyben tárgyalásra kerül sor a mezőgazdasági főbiztos és az Európai Unió energiaügyi főbiztosa *Andris Piebalgs* között, sőt a főbiztosok egy csoportja között, hogy áttekintsék a Bizottság elé terjeszthető kezdeményezést ez ügyben.

T. E.

Forrás: AgraFacts 2005. március 23.

Mi mindent hozhat az újabb bővülés?

Amennyiben Románia és Bulgária a csatlakozás után megkapja az EU-10-eknek adott közvetlen támogatást, a 2007-2013 közötti időszakra, a régi tagállamoknak szembe kell nézniük a közvetlen kifizetések akár a 20%-ot is elérő csökkenésével. Brüsszelhez kötődő újságírók nemrégiben sajtóbeszélgetést folytattak *Mariann Fischer Boel* főbiztossal.

A főbiztos asszony fontosnak tartotta kiemelni, hogy a támogatások csökkentése az EU-15-öket érinti csupán, mivel az új tagállamokat ezzel mindaddig nem lehet sújtani, amíg azok el nem érik 2013-14-re a közvetlen

támogatások 100%-át. (Jelenleg 25%-on vannak.)

Szóba került – koncepció szintjén – bizonyos tagállamok nettó befizetésének csökkentésére irányuló szándék. A főbiztos asszony ezt teljesen elfogadhatatlannak tartotta, mivel ez „nyílt harcot” robbantana ki a tagállamoknak pénzügyminiszterei és az egyes országok közvéleménye között, s egyúttal a közös agrárpolitika végét jelentené.

T. E.

Forrás: AgraFacts 2005. március 23.

Moszkva makacsul kitart álláspontja mellett

Az Oroszország és az Európai Unió közötti kereskedelmi háború felforrósodott, a jelek szerint. Az Unió egészségügyi és fogyasztóvédelmi főbiztosa, *Markos Kyprianou* személyes tekintélyét latba vetve akarja elsimítani azt a keményre fordult vitát, amely az Európai Unió és Oroszország között keletkezett ez év január 24-én.

A panasz Lengyelországból érkezett, az új tagállam bepanaszolta Moszkvát, amely kemény ellenőrzésnek vetette alá a lengyel hús- és tejpari termékeket. Moszkva valamennyi lengyel tej- és húsipari terméket alapos vizsgálatnak vetett alá, figyelmen kívül hagyva Brüsszel biztosítékait. Lengyelország nagyon zokon vette, amikor Moszkva benyújtotta az

eddig legmagasabb vizsgálati díjról szóló számlát, nyugati szomszédainak. A lengyel cégek, amiatt is panaszkodtak, hogy a vizsgálat csigalassúsággal haladt, hivatalos visszautasítással zárult, de a visszautasításokat az orosz fél nem magyarázta meg világosan.

Moszkva indokolatlanul diszkriminálja az Európai Unió új tagállamaiból érkező árut, holott azok ugyanolyan normák szerint dolgoznak, mint a régi tagállamok. Moszkva ugyanakkor fenntartja magának a jogot, hogy bármilyen feltételeket szabjon, és hogy ő válassza meg mit, honnan exportál. A helyzet nehéz és kétségbe sem lehet vonni Moszkva döntését, mivel még nem tagja a Világkereskedelmi Szervezetnek.

Kyprianou moszkvai úti célja többek között az, hogy megerősítse az újonnan csatlakozott országok cégeinek kereskedelmi helyzetét, mivel ezen országok szinte csak a saját piacukat látják el, kevésbé jutnak be az Unió piacaira. Azon lesz továbbá, hogy Oroszország az eddigieknél sokkal átláthatóbb ellenőrzéseket folytasson.

Új bizonyítványok a növényi termékekre

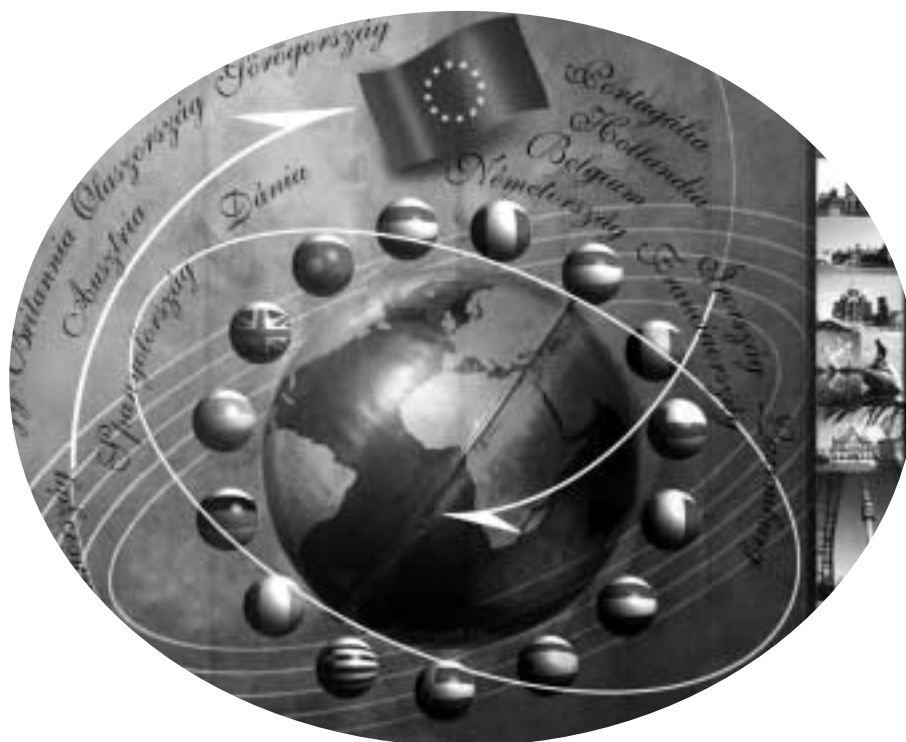
Moszkva kitiltatta az Európai Unióból származó növényi termékeket is. A Bizottság azon dolgozik, hogy elhárítsa az akadályokat az EU-s export elől. Moszkva ugyanakkor leszögezte, hogy a tilalom április elsején lép életbe és tart mindaddig, amíg az Európai Unió nem egységesíti az exporttanúsítványokat. Ezen a terüle-

ten komoly akadályok vannak és a még nagyobb akadály április elsejétől lép életbe – így a Bizottság. Ugyanakkor bizonyos országok, mint például Hollandia egyéni győzelmet aratott az orosz embargó fölött, mert szabadon szállít virágot Oroszországba.

Kyprianou kifejtette, azon lesznek, hogy az oroszokat jobb belátásra bírják, ugyanakkor azon is dolgoznak, hogy a Moszkva által kért egységes exporttanúsítványokat kidolgozzák, a többi EU tagállam támogatásával. A makacs nehézségek ellenére már van előrehaladás az ügyben! Azt nem állítom, hogy már megoldottuk a problémát, de úgy tűnik mindkét fél részéről megvan a jóakarát a megoldásra – mondta Kyprianou.

T. E.

Forrás: AgraFood EastEurope 2005. január

Fenntartható és versenyképes lesz a magyar mezőgazdaság

Dr. Fehér István tanárom volt a Szent István Egyetemen, Gödöllőn. Követelményt megfogalmazó, de megértő lénye és segítőkészsége miatt szakirányomban sokan fordulhattunk hozzá problémáinkkal. Örültem a lehetőségnek, amikor interjút adott az Európai Unió Agrárgazdasága számára és én tehettem fel a kérdéseket.

– *Helyettes államtitkár úr, mi az alapja a mezőgazdasághoz való kötődésnek?*

– Vidéken nőttem fel, így mindig kötődtem a mezőgazdasághoz. Mezőgazdasági technikumban tanultam, azután pedig a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre jártam. Azóta dolgoztam termelésben, érdekképviselőként, nemzetközi tanácsadóként, foglalkoztam termelési rendszerek exportjával, részt vettem többféle marketing munkában és intézményfejlesztésben is. A Szent István Egyetemen oktatással, kutatással, továbbképzéssel foglalkoztam, tehát úgy érzem, jelenlegi megbízatásom közel áll hozzám. Úgy érzem, a helyettes államtitkári feladat szakmai tapasztalataim kamatoztatása és eddigi ismereteim országos szintű hasznosítását jelenti.

Amikor az egyetem elvégzése után Franciaországban kaptam ösztöndíjat, álmomban sem gondoltam, hogy Magyarország valaha is tagja lehet az Európai Uniónak. Fiatalon kulturális sokként értem meg azt, amit az akkori Európai Közösségben tapasztaltam. Tanultam a közösség agrár- és élelmezés gazdaságtanát, valamint a nemzetközi gazdasági kapcsolatokat is. Abban az időben Magyarország egy első reformot kezdő tervgazdaságot élt át, mely filozófiájánál fogva távol állt a volt Európai Közösség piacgazdasági felépítésétől. Nagy öröm számomra, hogy majd négy évtized elteltével mi is részesévé válhattunk az Európai Uniónak, ezzel kapcsolatosan a legutóbbi években megjelentek szakkönyveim, tanulmányaim. Részt vehettem Magyarországon és az Európai

Unió közötti gazdasági és strukturális különbségek feltárásában, mostani beosztásomat megelőzően éveken keresztül oktattam az unió kialakulását, politikáit és intézményeinek működését. Kiemelten foglalkoztam a közös agrárpolitikával és vidékfejlesztéssel. Fontosnak ítélem a fenntartható mezőgazdaság és a versenyképesség összehangolását, feladatomban tekintem a megfelelő humán erőforrás megteremtését és szinten tartását.

– *Következő kérdésemre így szinte választ is kaptam: hogyan lesz valakiből helyettes államtitkár?*

– A feladatra szóló felkérés és kinevezés az FVM vezetői részéről – úgy vélem – elismerést jelent az ágazatban eddig tett, több évtizedes szakmai és tudományos tevékenységemnek és erőfeszítéseimnek. A felkérést és annak elfo-

gadasát a feladat végzésére való kötelezettség-vállalás, a tenni akarás motiválta az én esetemben.

2006-ban 40 éves egyetemi évfolyam-találkozó leszek. Azt hiszem, a mostani feladatom szakmai karrierem csúcsát és jelentős kihívást is jelent számomra. Szakmai pályafutásom során mindvégig a mezőgazdasággal, vidékfejlesztéssel és az élelmiszergazdasággal foglalkoztam. A világ mintegy 67 országában követhettem nyomon ezen három terület szakmai kérdéseit, amelyhez a két nyelvismeretem is (francia, angol) jelentősen hozzájárult.

– *Mint a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium helyettes államtitkára, milyen feladatokat lát el?*

– Az általam vezetett helyettes államtitkárság feladata a mezőgazdaság erőforrásainak menedzselése, szabályozása, a mezőgazdaság, erdészet, halászat, vadászat és vízgazdálkodás területén. Emellett részt veszek az agrárpiaci szabályozással kapcsolatos EU-s és hazai ügyek felügyeletében. A fenntartható mezőgazdaságban a piaci viszonyokra, piaci jelzésekre kell alapozni, és az ágazati menedzsmentnek a versenyképesség javítását kell szolgálnia. Feladatkörömbe tartozik még az oktatás, kutatás, amely ezt a versenyképességet, beleértve az oktatást, továbbképzést, kutatást és fejlesztést valamint a szaktanácsadás eszközeit- a humán erőforrás fejlesztését jelenti. A minisztériumban 145 ember tartozik közvetlenül a felügyeletem alá, valamint említést kell tenni a 19 megyei FM Hivatalról, az OMMI szervezetéről, az erdészeti szolgálat intézményeiről, oktatási és kutatási intézményekről.

– *Visszatérve a humán erőforráshoz: lehet-e kezelni a mezőgazdaságon belüli túlképzést, ill. túl képzetlenséget?*

– Jelen esetben a mezőgazdaság súlyából kell kiindulni: a GDP-ben, a foglalkoztatásban mért nagysága csökkent, miközben a technika és a műszaki fejlődés és annak színvonala jelentősen nőtt. Tehát ma kevesebb ember dolgozik az agráriumban, velük szemben igény-

ként fogalmazódik meg a magasabb képzettségi és tudásszint. Ez a jelenség sokszor nincs összhangban sem a mezőgazdaság struktúrájából adódó igényekkel, sem a képzéssel, mely diszonzanciát okozhat a munkaerőpiacon. A jövőben jobban figyelembe kellene venni az ágazat szakember-igényét a képzésben és a továbbképzésben egyaránt.

– *A szaktanácsadással kitűnően lehetne javítani a vidékkel folytatott kommunikációt. Mekkora a muníciójuk ezen a területen?*

– A szaktanácsadás, mint a tudás és ismeretátadás eszköze nagyon fontos kérdés. Feladatomnak tekintem, hogy az egészségügy mintájára a szaktanácsadás területén is kialakuljon az ún. „házi orvosi” intézmény a vidéken dolgozó, különösen a kis és közepes, kevésbé képzett vállalkozók számára, vagy azok szervezetei részére. Ennek csoportos, hatékony formában kell működnie, hogy a gazdálkodók értékelhető, áttekinthető vállalkozási tevékenységet folytathassanak. Ismerjék meg és alkalmazkodjanak az EU piacsabályozásához és javítsák versenyképességüket, fokozzák jövedelembiztonságukat, feleljenek meg a minőségi előírásoknak és nem utolsósorban eredményesen pályázzanak a különféle fejlesztési lehetőségekre.

Az autóvezetés hasonlatát említve, ma a mezőgazdaság fejlődése több sebesség fokozattal, vannak, akik 100 km/órával haladnak, vannak akik csak 50-nel, és vannak, akik csak 10 km-rel, lemaradva a többiektől. Nyilván az említett tanácsadói hálózat nem a gyorsan haladóknak kell, hogy segítséget nyújtson, hanem természetesen a lassabban haladóknak, mert nekik vagy nem megfelelő a gazdasági méretük, vagy nem rendelkeznek elegendő és célirányos szaktudással, tőkével és piaci ismeretekkel. Méretüknél fogva nincsenek erős piaci kapcsolataik és tapasztalatuk, informáltságuk is hiányos. Ezen a területen is segítenünk kell, azt azonban hangsúlyoznám, hogy szaktudás és vállalkozási ismeretek nélkül nem lehet boldogulni az EU 450 milliós fogyasztói piacán.

– *A falugazda szervezetek igazi szövetsége-
sek lehetnek ebben a nagy feladatban.
A kitűnően prosperáló holland mezőgaz-
daság többek között a jól szervezett, mű-
ködő szaktanácsadói hálózatának is kö-
szönheti sikereit.*

– Igen, a tudás átadását segítik a falugaz-
dász kirendeltségek, melyek információval
szolgálnak a gazdák felé, valamint információt
továbbítanak az ágazati intézmények veze-
tőihez. A falugazdász hálózat működését jelen-
leg az állami költségvetés finanszírozza. Hiá-
nyolom azonban a gazdák értékelő visszajelzé-
sét a falugazdászok tevékenységéről, különö-
sen azt, hogy mennyire válik előnyükre kapott
információ, illetve a szaktanácsadás mennyire
segíti a vállalkozásukat. Megítélésem szerint
néhány éven belül ez a szaktanácsadói szolgál-
tatás társfinanszírozással is működhethetne, ami
lehetővé tenné, hogy egy falugazdász szakta-
nácsadás 50–80 gazdálkodó „háziorsvosi szol-
gáltatójává” váljon. Ez a rendszer már jól be-
vált több európai országban (pl. Hollandiá-
ban). Hollandia területe fele annyi, mint Ma-
gyarorszáé, ugyanakkor 12-szer több élelmi-
szert exportál, mint hazánk. Ennek a sikernek
a titka elsősorban abban rejlik, hogy a szaktu-
dás, az innováció hatékonyan érvényesül a
mezőgazdasági termelésben és a versenyké-
peség feltételeinek kialakításában. Úgy íté-
lem, hogy hazánknak még sokat kell tenni,
hogy kialakítsa azokat a szolgáltatásokat, me-
lyek a vidéki lakosság alkalmazkodását segítik
a versenyképesség területén. Ismételten hang-
súlyozom a humán-erőforrás, mint a termelés
egyik kiemelt tényezőjének fontosságát.
Megemlítem, hogy a SAPARD program támo-
gatásával ki lehetett volna alakítani ezt az álta-
lam említett „háziorsvosi tanácsadó hálózatot”.
Érdemes megemlíteni, hogy ezt a lehetőséget
egyetlen új tagország sem választotta a lehet-
séges SAPARD intézkedések közül, mikor az
EU támogatás felhasználásáról döntöttek
2000-ben.

– *Mostanában divatos fogalommá lépett
elő a multifunkcionalitás. A hazai mező-
gazdaság ma képes arra, hogy több – a*

*termelésen kívül más – feladatot is el-
lásson?*

– Fontos kihívásnak tekintem, hogy Ma-
gyarország mezőgazdasága felkészüljön az EU
agrármodelljének, a multifunkcionalitás ele-
meinek alkalmazására. Amibe beleértem a kör-
nyezet, a minőség, a foglalkoztatás és a biodi-
verzitás szempontjait is. Jelenleg az EU az adó-
fizetők befizetéséből egy lakosra számítva éven-
te 100 euróval támogatja a mezőgazdasági és vi-
dékfejlesztést, ami megítélésem szerint nem a
legmagasabb a fejlett országok között. Azt ta-
pasztaltam, hogy a fejlődő országok adóztatják,
a fejlett országok kiemelten támogatják a mező-
gazdaságot, a közepesen fejlett országok pedig
mindkét eszközt alkalmazzák. Nagyon fontos-
nak ítélem, hogy a közvélemény a lakosság felé
a mezőgazdaság megítélését, szerepét jobban
kommunikáljuk, mert sokan félreértelmezik a
gazdák támogatását és az élelmiszer-biztonság,
a környezetvédelem szempontjait. A támogatás
egyik indokaként említem meg, hogy vizsgálta-
im szerint a mezőgazdaság műszaki fejleszté-
sének és innovációjának elsősorban a fogyasz-
tók a kedvezményezettjei, nem pedig a mező-
gazdasági termelők. Erre jó példával szolgálnak
az évek óta alig változó élelmiszerárak. Ehhez
még hozzá kell tennem, hogy a mezőgazdaság
jelentősen függ az időjárás változásától, és a
piaci tényezők bizonytalanságától. Ez a tény is
indokolja, hogy segíteni kell a termelőket a tá-
mogatásokkal a jövedelem biztonságuk megte-
remtésében. A KAP reform törekvései is ezeket
a szempontokat erősítik.

– *Társadalmunk milyen szerepet kap a me-
zőgazdaságban és a hozzá szervesen kö-
tődő vidékfejlesztésben?*

– Sajnos a fiatal korosztály még nem ismeri
elég jól a mezőgazdaságot, az élelmiszer-
biztonság tényezőit, a természetben zajló bio-
lógiai, gazdasági, társadalmi folyamatokat.
Feladatunk, hogy ezeket a sajátságokat megis-
merjék, de a lakosságot sem lehet kihagyni az
informálásból. A város és a falu között új
egyensúlynak kell kialakulnia, különösen ak-
kor, amikor az tapasztalható, hogy sokan a

nagyváros zajából kiköltöznek az agglomerációba, a kertvárosokba, közelebb kerülnek a vidéki természethez, és a mezőgazdasági tevékenységhez. Az elmúlt évtizedekben a vidék tartaléka a falun lévő munkaerő volt, ez mára megszűnt, helyette most a föld, táj- és a környezet maradt, mit a vidék iránt érdeklődők igényeinek kielégítésével lehet kihasználni. A jövőben az általános gazdasági növekedéssel párhuzamosan ennek jelentősége egyre nőni fog hazánkban is.

– *Ön szerint milyen ütemben fejlődik a jövőben a mezőgazdaság?*

– A mezőgazdaság fejlődését már előrevetíti a KAP reform is. A hatvanas évek „termelj többet” sugallata helyett ma a túltermelés veszélye, a minőség és a környezeti szempontok hangsúlyozása került előtérbe. Magam részéről nagy mértékű fogyasztásnövekedésre nem számítok. Ma a hangsúly a multifunkcionalitás megerősítésén van. Ki kell használnunk a jó ökológiai lehetőségeinket, de emellett a mezőgazdasághoz szervesen kapcsolódó vidékfejlesztésben, turizmusban, egyéb szolgáltatásban kell megtalálni az agráriumhoz kapcsolódó szolgáltató tevékenységeket, munkalehetőségeket.

– *El lehet-e vonatkoztatni ebben a kérdésben a politikától? Lehet-e számítani arra a fejlődési sebességre, amelyet a sokszor velünk párhuzamban emlegetett Írországból tapasztaltunk?*

– Magyarországon időnként túl erősen keveredik az általános politika és az agrárpolitika szempontja és érdeke. Ez egy átmeneti, átalakulásban lévő gazdaságban talán természetes is. Bízom abban, hogy elsősorban a gazdasági és nemzeti érdekek, nem pedig a szűkebb politikai érdekek fogják meghatározni a mezőgazdaságot és annak fejlődését. Úgy érzem, ehhez az EU csatlakozás is hozzájárult. Meg kell találni a konszenzust az érdekelteknek, mivel az EU-ban hét évre szóló programozás és szabályozás van, mely nagy biztonságot adhat az ágazat szereplőinek, ha a prioritások nem változnak négyévenként. Ez minden-

kinek az érdeke kell, hogy legyen. Az EU-csatlakozás után meg kell tanulnunk a jó kompromisszumok kialakítását, mert csak így tudjuk kihasználni a közös agrárpolitika céljait, nevezetesen a versenyképesség javítását és a vidék felemelkedését.

– *Miben áll ez a siker, milyen eszközökkel lehet ezt elérni?*

– A csatlakozással nagyobb pénzügyi lehetőségeket és hosszú távú stabilitást kapunk. A lehetőségeinket ki kell használnunk, elsősorban a struktúraváltozással és rendelkezésre álló pályázati lehetőségek jó kihasználásával. Fontosnak tekintem az átlátható és követhető gazdálkodási gyakorlat és agrár-közigazgatás, valamint az ehhez kapcsolódó intézmények működtetését.

– *Mennyiben változik a mezőgazdaság hitellehetősége a csatlakozás után?*

– Az unióhoz való alkalmazkodás bizonyos nehézségeket jelent számunkra, a bizonyos nemzeti mozgásterünk maradt, de közel sem annyi, mint a csatlakozás előtt. A támogatási törekvéseinket egyeztetni kell az EU-val, az állami vállalatokat sem lehet külön támogatásokkal finanszírozni, kerülni kell a piactorzító beavatkozásokat. Ezek a körülmények az egységes piac versenyszabályozását képezik, amit a csatlakozással vállaltunk. Megítélésem szerint a mezőgazdaságnak továbbra is szüksége van fejlesztési hitelekre (jelenleg egy 40 milliárd Ft-os program kezdődött), várhatóan az infláció is tovább csökken, ami a kamatok csökkentését is jelenti, s talán kevesebb esetben lesz szükség kamattámogatásra. Meg kell említenem, hogy az EU-tól kapott támogatások összege is növekszik évről-évre, ami hozzájárul a magyar mezőgazdaság szereplőinek jövedelemtermelő-képességéhez és pozitívan befolyásolhatja a fejlesztési lehetőségeket, a hitelképességet is.

– *Helyettes államtitkár úr, köszönöm a beszélgetést.*

Prokai Dorina

Ellenőrzések rendje Magyarországon és az EU-ban

A tavaly évvégén megszületett 553/2004. (XII. 11.) Korm. rendelet értelmében a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal (MÉBiH) felügyeletét az Egészségügyi Minisztérium látja el. A kormányrendelet kihirdetése után első alkalommal került sor a különböző szakterületek hatósági ellenőreinek, a jogalkotóknak és a tudományos munkatársaknak a találkozására az EU Twinning Projekt szervezésében.

A projekt elindításának a célja egy működőképes magyar élelmiszer-biztonsági hivatal felépítése volt. Miután az intézmény 2003-ban létrejött, a hangsúly áthelyeződött a feladatokra arra, hogy az intézmény miként lesz képes a törvényben megfogalmazott feladatokat teljesíteni. A 2005. március 8-i rendezvényen az Európai Unió legkiemelkedőbb szaktekinetelyei mondták el véleményüket a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatalról és annak működését biztosító jogszabályi háttérről, meglehetősen kritikus hangvétellel.

Dieter Arnoldot az EU Twinning Project Food Safety Office kérte fel, hogy kívülálló jogi szakértőként vizsgálja meg a magyar élelmiszer-biztonság szabályozási hátterét. Dieter úr német precizitással és pontossággal vázolta fel a helyzetet: a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal jogszabályi kötelezettsége az ellenőrzési hatóságok koordinálása, vizsgálatai során azonban kiderült, hogy ez a tény elsiklik a számos feladat között. Az Európai Unió egyetlen komoly feladatot követel meg a tagállamok élelmiszer-biztonsági hivatalaitól: az ellenőrzések koordinációját. Súlyos kritikaként illette Magyarországot, hogy jogszabályi háttér hiányában a koordináló funkció nem fog megvalósulni, azaz ha nincsenek jogszabályokba fektetve az együttműködés alapjai a már meglévő hatóságok között, akkor a Hivatal nem lesz képes kivívni a megfelelő tekintélyt.

Az ellenőrzések rendjét meghatározó uniós direktívák mindegyike ugyanarra a szerkezetre épül: kiosztja a feladatot egy központi illetékes hatóságnak, folyamatos, koordinált monitorozást követel meg, az elemzést akkreditált laborban kell végrehajtani, éves szinten jelentést kell készíteni és egyik legfontosabb elemként tartalmazza a jövőbeni tervezést az élelmiszer-ellenőrzésekről. A tervezés kulcsgondolatként emelkedik ki a direktívákból. Példa okán minden tagállamnak 2007. január elsejéig el kell készítenie a több évre szóló hatósági ellenőrzések rendjét tartalmazó integrált ellenőrzési tervét. A tervben meg kell valósulnia az ellenőrző rendszerek közötti koordinációnak és a tervet minden évben az események alakulásának függvényében frissíteni kell. Jelenleg 4 különböző szolgálat – az ÁNTSZ, a Országos Növény- és Talajvédelmi Szolgálat – az Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Szolgálat, a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség – 3 minisztérium fennhatósága alá tartozik.

A piacra kerülő élelmiszerek vizsgálatáról a hangsúly áthelyeződött a gyártási folyamat során végzett ellenőrzésekre –emelte ki beszédében Dr. Biacs Péter a MÉBiH főigazgatója. Fel kell hagyni a régi szemlélet-

móddal, az elavult ellenőrzési módszerekkel és kockázatbecsléssel, kockázatelemzéssel kell megismerni gyakorlati szinten. A Hivatal nemcsak a koordináció terén mutat hiányosságokat, hanem a kommunikációban is. A média rendszeresen félretájékoztatja a közvéleményt, ezért nélkülözhetetlen egy olyan független szerv, mely folyamatosan és tudományos tényeken alapuló információkat közvetít a fogyasztók felé. A gyorsriasztási rendszer óriási érték, ezen keresztül az Unió gyors és határozott intézkedéseit lehet nyomon követni, illetve elleshető az is, hogy egy-egy tagállam hogyan reagál a krízishelyzetben.

A helyzetelemzéseket követő felszólalók között volt *Bernhard Kühnle* a berlini Fogyasztóvédelmi, Élelmiszer- és Mezőgazdasági Szövetségi Minisztérium főosztályvezetője, aki komoly szerepet vállalt a német élelmiszer-biztonsági hivatal 2001-es átszervezésében. A német tapasztalatok alapján az élelmiszer-biztonsághoz 4 tényezőre van szükség:

- folyamatos tudományos kutatásra,
- ennek tükrében a jogszabályok módosítására,
- regionális – nemzeti szintű koordinációra és a megbízható kommunikációra.

A Hivatal csak akkor fogja teljesíteni a rá bízott feladatokat, ha a lakosság támogatását kivívja magának. Mivel Magyarországon a források korlátozottak, a feladatokat kell rangsorolni. Ezek közül Magyarország számára – véleménye szerint – a legfontosabb a válságkezelési rendszer és a gyorsriasztási rendszer üzemeltetése.

Michael D. Rogers az Európai Bizottság elnökének tanácsadójaként a tudomány szerepét hangsúlyozta a döntéshozásban. A politikától és pénzügyi érdekektől független tudomány megalapozhatja az etikus döntéseket. Egy krízishelyzetben a fogyasztó könnyen elveszítheti a bizalmát a döntéshozókkal szemben és ez, akár gazdasági válsághoz is vezethet. Éppen ezért erőforrásokat kell áldozni a kockázatbecslésre és a válságkezelésre, és ezt nagyon tudatos kommunikációval kell kiegészíteni a Hivatal részéről – javasolta *Andreas Hensel*, a Szövetségi Kockázatbecslési Intézet elnöke.

A konferencia rendkívül sok tanulsággal zárult. Problémák nemcsak hazánkban, de Európa számos országában voltak az élelmiszer-biztonsági hivatalok működése kapcsán. Egy biztos, teljesítenie kell a magyar MÉBiH-nek a kitűzött célokat: legyen független, a hatóságok és a lakosság bizalmát szerezze meg, koordináljon és szolgáltasson információt a fogyasztók és a törvényalkotók felé. *Kapócs Gábor*, az Egészségügyi Minisztérium helyettes államtitkára zárszavában egyértelműen megfogalmazódott az üzenet: az, hogy a Hivatal átkerült az Egészségügyi Minisztériumhoz, nem jelent több forrást a feladatok elvégzésére, a Hivatalnak önállóan, a saját tevékenységével kell megerősítenie a saját tekintélyét.

Balogh Beáta

A multilateralizmus végnapjai?

Egyre több ország fordul el manapság a multilaterális megoldásoktól és teremt bilaterális keretek között lehetőséget a kereskedelem fellendítésére. A mások kizárására, az ún. harmadik fél távol tartására törekvő két- vagy többoldalú, de mégsem generális megoldást hozó, hanem a lokalitást, a regionalizmust zászlajára tűző, korlátozott érvényű liberalizáció, azaz a regionális egyezmények rohamos újkori terjedése egyes vélemények szerint a WTO vesztét okozhatják.

Fejlődés jellemzi a szabadkereskedelmi típusú kétoldalú kapcsolatokat, akár országok, akár integrációk, akár régiók szintjén nézzük.

A WTO jelenlegi főigazgatójának, Supachaj Panichpakdinnak egy 2004. végi nyilatkozata szerint 2004 januárja és augusztusa között 21 ilyen nagy horderejű megállapodás született a világban, és összességében ma már 206, kölcsönös piacra jutási kedvezményeket biztosító, kétoldalú, vagy regionális együttműködés van hatályban és működik a világban, mint ahogy azt a „Le Figaro” 2005. január 5-i számának gazdasági mellékletéből megtudhattuk.

Hozzá kell tenni, hogy további 30, ilyen típusú szerződést 2003 és 2004 elején már tető alá hoztak – bár ezek még nem léptek hatályba – és mintegy 60 szerződés kereteinek kialakítása most zajlik. A főtitkár szerint a harmadik fél számára diszkriminatív, ún. preferenciális kereskedelmi megállapodások egyre erőteljesebb jelenléte ma már visszafordíthatatlan folyamattá vált, és akadályát képezi a multilaterális kereskedelempolitikai rendszer, azaz a nemzetközi kereskedelmi rendszer működésének.

A **vészharangokat kongató** jelenlegi főigazgatóval szemben mások, mint például *Peter Sutherland*, a WTO egykori főigazgatójának véleménye szerint a jelenlegi helyzet az eredménytelenségbe fulladó multilaterális egyezkedések sorozatos kudarcának egyenes következménye, és mint pótszer, a WTO szervezetének jövőjét akár még ki is teljesítheti. A bilateralizmus, a kétoldalú kapcsolatok térnyerése gazdagíthatja a világkereskedelem folyamatát és elősegítheti a gazdasági folyamatok élénkülését, a recesszióból való kijutást. Az is lehetséges, hogy a konfrontáció jelenlegi szintjén a világméretű közös piac talán fikció,

a regionalizmus viszont valóság. A bilaterális vagy regionális szabad kereskedelem résztvevői ugyan preferenciákat élvezve kiszorítanak másokat az egyezmény hatálya alá tartozó piacról, pontosabban a kapott és adott kedvezmények kiszorító hatást fejtenek ki az egyezményhez nem csatlakozókra nézve, mégis élénkítik a kereskedelmet. A multilaterális kereskedelmet védők általában vádolják a regionális egyezményeket kötőket, mivel azok számításon kívül hagyják a kívülállók érdekeit, az integráción kívül maradtakat.

Ugyanakkor számos példa igazolja, hogy a kölcsönös előnyökre alapozottan eredményes együttműködés jöhet létre szabadkereskedelmi csoportosulások között is, és elképzelhető, hogy ezt az utat követve akár kontinensek is integrálódhatnak, vagy nagy integrációk is közeledhetnek egymáshoz.

Hogy megindult ez a folyamat, arra bizonyíték az USA és az általa kezdeményezett, Kanaadát és Mexikót is integráló laza érdekközösség, az Észak-Amerikai Kereskedelmi Egyezmény (NAFTA) teljes amerikai kontinens integrációját tervbe vevő szándéka. Jóllehet, az amerikai földrészt egy gazdasági és kereskedelmi övezetként egyesíteni kívánó szándék megvalósulása egyelőre a brazilok ellenállásán megtörni látszik, vagy legalábbis késedelmet szenved, az USA célja a piacok megszerzése tekintetében világos. Talán ez a hatalmi vákuum magyarázza azt az utóbbi egy évben tapasztalt aktivitás növekedést, melynek révén felerősödtek az EU és a Dél-Amerikai Szabadkereskedelmi Megállapodás, az ún. MERCOSUR csoport (Brazília, Argentína, Uruguay és Paraguay) közötti kereskedelempolitikai tárgyalások.

A jelenlegi, Genfben folyó WTO tárgyalásokat is az egymással versengő érdekcsoportok heves egyezkedése jellemzi. Önálló országként ma már egyetlen WTO tagországnak sincs sok keresnivalója a tárgyalóasztal mellett, ha csak nem éppen USA-, vagy Japán-méretű és súlyú az adott ország. De még ilyen vagy ehhez fogható kereskedelmi súly ellenére is rákényszerülnek a nagyok arra, hogy szövetségeseiket keressenek, vagy az ellenérdekű csoportok esetében keressék a közös nevezőt. Anélkül, hogy részletesen ismertetnénk a ma számító érdekcsoportok teljes arzenálját, csak

jelzés értékkel említtem, hogy a most folyó multilaterális tárgyalásokon az Európai Unió, az USA-n, az Ausztrália, Új-Zéland, Kanada nevével fémjelzett ún. Cairnsi Csoporton, vagy a már említett MERCOSUR-on, kívül mint klasszikus érdekcsoportokon kívül számottevő új erők is jelentkeznek. Ilyen erőnek számít a 2003 derekán létrejött brazil, argentin, indiai és kínai részvétellel jelentkezett G-20-as csoport, a svájci, japán, norvég részvétellel a magas támogatottságú hazai agrárgazdaság érdekeiért síkra szálló G-10-es, a fejlődő országok szélesebb körét integrálni kívánó G-33-as csoport, vagy a bizonyos piacra jutási kérdésekben frekventálódó G-99-es csoport.

A bilaterális egyezmények túlsúlya a jelenlegi WTO főigazgató szerint mára elérte a túrhathóság (80% fölötti) felső határát, ezért a helyzet speciális kezelést igényel.

A három elsődleges felelőse a világban ennek a multilaterális kereskedelmi deficitnek az USA, az Ázsiai és Óceániai térség és az EU. Erről legutóbb Washingtonban hallhatunk, ugyanis a 2005. január 1-én az USA-nak Ausztráliával megkötött egyezménye értelmében az ausztrálok az amerikaiak számára lényegében véve szabad piacra jutási lehetőséget biztosítanak azzal, hogy vám nélkül beengedik az amerikai termékek 99%-át.

Washington esetében az ilyen és ehhez hasonló egyezmény megkötése nem példa nélküli, hiszen 12 országgal már hasonló típusú megállapodást kötött, és több hasonló megállapodás előkészítése is zajlik manapság.

Az amerikaiak szerint ezek a kétoldalú kezdeményezések összeegyeztethetők a WTO megállapodással. Az amerikaiak ugyanis a Dohai kereteket szem előtt tartva, regionális méretekben nyitják piacukat az APEC országok (Ázsia- és Óceánia Gazdasági Együttműködés) valamint az Amerikai Szabadkereskedelmi övezet tekintetében. Ebből a nézőpontból az amerikaiak szerint a WTO nem több, mint eszköz mások számára a tekintetben, hogy liberalizálják a nemzetközi kereskedelmet.

Az EU szerint a WTO által közölt 2004-es adatok bizonyítékkul szolgálnak arra, hogy a kereskedelmi expanzió és a piaci konszolidáció békésen megfér egymás mellett és ha MERCOSUR-ral folytatott megbeszélések eredményre vezetnek, a gazdasági partnerség az ACP országokkal (Afrikai és Karibi térség országaival) is megköthetővé válik.

Ennek a szituációnak az egyik következménye, hogy a tárgyalásokra fordított energia WTO-n belüli szerepe csökkenő, és a szakparátusok szakmai erőforrásai a bilaterális tárgyalásokra koncentrálódnak. Másfelől viszont ezeknek a megállapodásoknak a sokasodása összezavarhatja a nemzetközi kereskedelmet.

A szabályok együttélése ma már akadályát képezi a kereskedelem kibontakozásának, az átláthatóságot, valamint az előreláthatóságot biztosítaná a WTO számára. Ha azt nézzük, hogy az Egyesült Államok egyre jobban keresi a kereskedelmi, kapcsolati rendszerek WTO keretein kívüli lehetőségeit, akkor ez arra világít rá, hogy elégedetlen a tárgyalások menetével.

A helyzet különösen Cancun után vált zavarossá, ugyanis a cancuni kudarcot követően szaporodtak meg a regionális megállapodások. A WTO tagországok létszámának bővülése a konszenzus elérésének lehetőségét fékezi, és ha figyelembe vesszük azt, hogy a jelenlegi 148 tagot számláló WTO várólistáján még vagy 40 ország reménykedik felvételre, a szervezet változatlan döntéshozatali mechanizmus mellett, rövid időn belül működésképtelenné válik. Érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy az előző (uruguayi) megállapodás hatálya és támogatás leépítési menetrendje, ha nem számítjuk a fejlődő országoknak nyújtott mérték és implementációs időszakkal kapcsolatos kedvezményeket, akkor már 2000. december 31-vel lejárt. Azóta legfeljebb kényszerek nélküli önkéntes támogatás-csökkentés zajlik a világban.

Az új WTO megállapodás előkészítése hivatalosan már mintegy 5 éve zajlik és gyakorlatilag kudarcok sorozatának vagyunk tanúi, miközben a támogatottság-beli differenciák nem csökkennek. Önjelölt fejlődő országok agrárgazdasága vált ez alatt az időszak alatt veszélyes tényezővé. Számukra a fejlődő országoknak nyújtott WTO kedvezmények (10 éves leépítési ütemek és 2/3-os támogatási mértékek, valamint 5 helyett 10%-os, de minimális küszöb) az agrárgazdaságuk robbanás-szerű fejlődését eredményezte. Ezen országok terméktömegeivel szemben az EU sem képes felvenni a versenyt, és mint a híradásokból kitűnik, kénytelen kedvezményes piacra jutási lehetőségeket biztosítani számukra, még olyan áron is, hogy a saját termelését visszafogja. Ennek egyik jele a tavaly megszületett *Fischler*

– *Lamy levél*, melyben az EU exporttámogatásainak teljes körű felszámolását helyezte kilátásba, ha más fejlett országok is felszámolják az exportósztönzés érdekében alkalmazott, exporttámogatást kiváltó támogatási formáikat.

Pascal Lamy, volt EU kereskedelmi főbiztos jelölteti magát a WTO főigazgatói posztjára és ezen regionális specialitások megőrzését preferálja, ahány világkereskedelmi rendszer jövőjével foglalkozó konferencián kifejtette.

Nélkülözhetetlen az EU számára a közösségi preferencia fenntartása, azaz az Európai Unión belüli szállítók előnybe helyezése a harmadik piaci szállítókkal szemben. Ilyen szemlélettel azonban kétséges, állítja a *Le Figaro* cikke, hogy *Pascal Lamy* valaha is WTO főtitkár lesz.

Összeállította: **Dr. Szabó Jenő**
FVM

Moszkvai élelmiszerpiaci tendenciák

Az oroszországi élelmiszerpiacon belül Moszkva városának jelentősége kiemelkedő. Lakossága jelenleg mintegy 10,5 millió, s ezen túlmenően naponta kb. 3 millióan látogatják meg a fővárost. Így fogyasztói oldalról mintegy 13-14 millió fővel lehet számolni. Ezen túlmenően a moszkvai élelmiszerpiac helyzete nagyban befolyásolja az országos helyzetet is. Az oroszországi nagykereskedelmi élelmiszerforgalom mintegy 45%-a Moszkvában, illetve Moszkván keresztül realizálódik. Ebből következően a város szerepe külkereskedelmi szempontból is fontos, a moszkvai üzleti kapcsolatok alapján az oroszországi élelmiszerpiac nagy része befogható.

Az élelmiszerek terén az orosz importfüggőség általában is nagymértékű, ezen belül azonban a nagyvárosok, s különösen Moszkva függősége jelentős. Az orosz piac főként a húsexportőr országok számára stratégiai, mivel a *belföldi húszüzemek ma is mintegy 40%-ban importnyersanyagból dolgoznak. Moszkvát illetően ez az arány 80% fölött van.* Egyes prognózisok szerint ez az arány a jövőben tovább fog növekedni,

figyelemmel arra, hogy az elmúlt másfél-két évben mind a marha-, mind a sertésállomány visszaesése következett be.

Az élelmiszer-importfüggőség még elviselhető felső határát 25%-ban szokásos meghatározni. Ebből kiindulva a moszkvai kormányzat kiemelt célként tűzte ki a város élelmiszerellátásának, s importfüggőségének nagymértékű csökkentését. Az elképzelések szerint 2010-re a város fogyasztásának mintegy 30%-át moszkvai, illetve Moszkva környéki üzemek biztosítanák, s a szükséges élelmiszerek további 50%-a származna egyéb oroszországi üzemekből. Ez azt jelentené, hogy a tervek szerint 5 év múlva a moszkvai élelmiszerpiacon már csak 20%-os importarány lenne, ami ma még illuzórikusnak tűnik.

A moszkvai élelmiszerpiac stabilizálásának alapvető eszköze a kormányzat szerint az agráripari integrációk fejlesztése, ami elsősorban Moszkva környéki mezőgazdasági üzemek felvásárlásával és fejlesztésével valósulna meg. A fejlesztések koordinálása érdekében a moszkvai kormányzat 2004-ben középtávú prog-

ramot fogadott el, amelyben előirányozta különböző oroszországi régiókkal kötendő megállapodások létrehozását, valamint az üzemi szintű integrációk fejlesztését.

Ezt magántőke bevonásával akarják megvalósítani, amihez kedvezményes hitelek is kapcsolódnának. Moszkvai városi pénzügyi források bevonása is szerepel az elképzelések szerint, ennek jelentősége azonban inkább csak szimbolikus, figyelemmel arra, hogy pl. 2004-ben a városi költségvetésből csak 1 milliárd Rbl-t (kb. 30 millió USD-t) fordítottak ilyen jellegű fejlesztésekre. Az integráció praktikus eredménye lehet egyrészt az ellátás javítása, az importfüggőség csökkentése, másrészt az árak meredek emelkedésének megállítása. Ez utóbbi téren már 2004-ben is tapasztalható változás, pl. az élelmiszerárak országosan 10,5%-kal emelkedtek, Moszkvában viszont csak 8,2%-os volt az árnövekedés.

Az elmúlt évben az integrációs törekvések meghozták az első eredményeket. Több mint 20 moszkvai élelmiszertermelő/elosztó nagyvállalat hozott létre vidéki mezőgazdasági termelőkel zártciklusú

termelési-értékesítési integrációt. Az eddig kialakított együttműködés elsősorban a hús, a gabona, a tej és a zöldségfélék termelésére terjed ki. Az integrációs folyamatok révén várható, hogy javul a moszkvai élelmiszerpiac stabilitása, az ellátás biztonsága. A tervek szerint a következő években az integrált rendszereken keresztül évente 170 ezer tonna hús és hústermék, 66 ezer tonna tej, 45 ezer tonna burgonya, 120 ezer tonna zöldség-gyümölcs, valamint

440 ezer tonna gabona szállítása valósulhat meg.

A városi kormányzat törekvéseinek további fontos eleme a nagykereskedelmi szféra továbbfejlesztése, a logisztikai ellátás javítása. Az elfogadott program szerint a Moszkvát körülvevő gyorsforgalmi út mentén, egy-két éven belül legalább 16 modern, a legmagasabb szintű követelményeknek is megfelelő nagykereskedelmi elosztó bázist, logisztikai központot hoznak létre. A szükséges földterüle-

teket a kormányzat már kisorsozta, az építkezéseket közpénzből fedezik. A logisztikai folyamatok fejlesztése, a korszerű raktárbázisok kialakítása természetesen azt is jelenti, hogy a Moszkvába szállító külföldi exportőrök piacra jutásának feltételei is javulnak, az áruk raktározásának, szelektálásának, elosztásának költségei pedig csökkenhetnek.

Dr. Kemény Ádám
mezőgazdasági attasé,
Moszkva

Külkereskedelem a két vetélytárs között

2004-ben egyaránt romlott az EU és az USA agrár-külkereskedelem mérlege. Előrejelzések szerint 2005-ben az USA agrármérlege drámai mértékben tovább romlik. Az euró számottevő felértékelődése az EUROSTAT 2004. évi 1-11. havi adatai szerint egyre nagyobb problémát okoz az Unió agrár-külkereskedelmében is. Eszerint EU-25-ök harmadik országokkal lebonyolított, azaz Unión kívüli agrár-exportja 2004. január-november között az előző év azonos időszakával összehasonlítva 1,3%-kal, 45,2 milliárd euróról 44,6 milliárd euróra csökkent, szemben az importtal, amely többek között az euró erősödésének betudhatóan 2,9%-kal, 52 milliárd euróról 53,5 milliárd euróra emelkedett. Az Unió agrár-külkereskedelmi hiánya az előző év hasonló időszakával összehasonlítva 2004. január-november között 30,9%-kal, 6,8 milliárd euróról 8,8 milliárd euróra nőtt.

Érdekes módon, noha 2004-ben az USA dollár leértékelődött a nemzetközi pénzüpiacokon, mivel a nemzetközi nyersanyagpiacokon az árakat dollárban jegyzik, a dollár leértékelődése valójában javította az USA agrár-exportját, és agrár-külkereskedelmi mérlegét. 2004-ről az USA agrár-külkereskedelmében már az USDA, az USA Mezőgazdasági Minisztériuma egész évi adatokkal rendelkezik. Eszerint 2004-ben az előző évihez képest az export bár jelentős mértékben, 11%-kal 56,2 milliárd dollárról 62,3 milliárd dollárra nőtt, azonban az import még ennél is nagyobb ütemben, 15,3%-kal, 45,7 milliárd dollárról 52,7 milliárd dollárra növekedett. Így a dollár leértékelődés ellenére 2004-ben az USA agrár-külkereskedelmi mérlege – 2000 óta először – 10 milliárd dollár alá, az előző évi 10,5 milliárd dollárról 8,6%-kal 9,6 milliárd dollárra csökkent.

Miközben az EU agrár-külkereskedelmi mérlege összességében negatív, az USA-ba az EU majdnem kétszer annyit exportál, mint amennyit onnan importál. Az USDA adatai szerint 2004-ben az EU-25-ök az USA-val folytatott agrár-kereskedelmükben 5,3 milliárd dollár többletet értek el, míg az amerikai import 22,9%-a származott az Unióból az amerikai export 10,9%-a irányult az Unióba.

Az USA 2005. évi agrár-export-előrejelzései szerint az ország agrár-külkereskedelmében a negatív tendenciák folytatódnak. 2005. februári előrejelzés szerint 2005-ben az USA agrárimportja várhatóan 5%-kal 59 milliárd dollárra csökken, míg az import 10%-kal nő, és az ország agrár-külkereskedelmi többlete igen jelentős mértékben, az előző évi 9,6 milliárd dollárról 1 milliárd dollárra csökken.

Dr. Szóke Gyula
MVH

Húsimport-kvóták

Szergej Mityin mezőgazdasági miniszterhelyettes február végén bejelentette, hogy Oroszország 2009-ig évente mintegy 2,5%-kal növelni fogja a húsimportra vonatkozó kvótákat.

A bejelentésre az után került sor, hogy újabb orosz-amerikai tárgyalási fordulót tartottak az orosz WTO-csatlakozással összefüggésben. Amint az várható volt, az orosz fél kompromisszumként arra kényszerült, hogy a szabadon behozható mennyiségeket némileg növelje, illetve mérsékelje a piacra jutást gátló akadályokat. *A WTO-tárgyalások menetében Oroszország számára kiemelkedő szerepű az USA álláspontja, ezt jelzi az is, hogy például a 2005-re meghatározott baromfikkvóta mintegy 70%-a amerikai exportőrök számára áll rendelkezésre.*

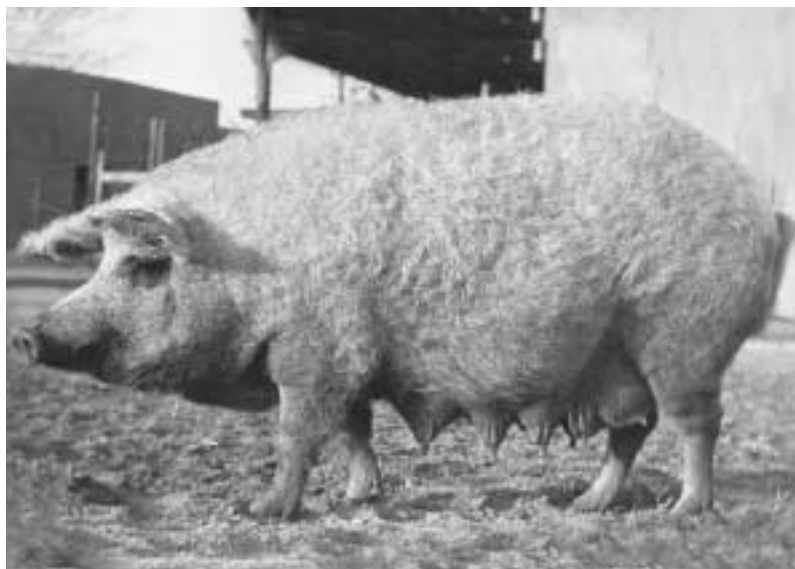
Ismeretes, hogy az orosz Mezőgazdasági Minisztérium, és személyesen Alekszej Gorgyjejev miniszter mindmáig folyamatosan azt hangoztatta, hogy a kvótákra a hazai ter-

melők védelme miatt változatlanul szükség van, sőt szigorítások is elképzelhetők. A mostani bejelentés szerint azonban a pénzügyi és a gazdasági tárca álláspontja bizonyult erősebbnek. Ez egyben azt is jelenti, hogy a piac liberalizálásával, a verseny erősödésével az orosz termelők hatékonyabb termelési struktúra kialakítására kényszerülhetnek.

Az orosz piac a húsexportőr országok számára stratégiainak számít, mivel a belföldi húszüzemek ma is mintegy 40%-ban import-nyersanyagból dolgoznak. Egyes prognózisok szerint ez az arány a jövőben tovább fog növekedni, figyelemmel arra, hogy az elmúlt másfél-két évben mind a marha-, mind a sertésállomány visszaesett. Szakértői becslések szerint egyébként továbbra is nagy volumenű az illegális import, a reális behozatal a kvótákkal behatárolt mennyiségeket mintegy 30–35%-kal meghaladja.

K. Á.

Agrárbékét – hosszú távra

Három héten át minden eddiginél nagyobb gazdademonstráció zajlott Magyarországon, a fővárosban, és igen sok helyszínen vidéken. Az érdekvégyesítésnek ez a módja nem ismeretlen az Európai Unióban. Igen látványos volt a kergemarha-kör kapcsán számos tagállam gazdáinak közös tüntetése az Unió közös agrárpolitikája ellen 2001-ben

Brüsszelben.

Együtt demonstráltak francia, belga, holland, brit gazdák. Az utakon sűrű füst gomolygott, tüzek égtek. Az uniós épületeket fémkordonok vették körül, rengeteg volt a rendőr, sőt még harcokocsik is fölvonultak, szép számban. Kelet-európai újságírókat a tüntető gazdák közelébe sem engedtek. A hazai gazdatüntetés fegyelmezetten zajlott és hosszú tárgyalások eredményeként, kölcsönös engedmények útján – úgy tűnik – a felek megelégedésével zárult március 14-én.

– *Dr. Vajda Lászlót, az FVM EU Koordinációs Főosztályának főcsoportfőnökét – aki maga is részt vett a tárgyalásokon – a tüntetés tanulságairól, jelennek és jövőnek szóló üzeneteiről kérdeztem.*

– Azt gondolom, több tanulság is levonható a gazdatüntetésből. Az első talán az, hogy mindenképpen javítani kell a kommunikációt a kormányzat és a civil szervezetek által képviselt gazdatársadalom között. A tárgyalások során számos szakmai kérdés tisztázódott. A gazdák körében lábra kapott például egy minden valós alapot nélkülöző hír, mely szerint a

Brüsszel által átutalt pénzre a hazai költségvetés „ráült”, s a gazdák ezért nem kapták meg azokat a pénzeket, amelyeket másutt, más országokban már kifizettek.

Sikerült egyértelműen tisztázni és meggyőzni a gazdák képviselőit, hogy Brüsszel nem küld előre semmilyen pénzt. Utó-

finanszírozás van az Európai Unióban. A késedelmes kifizetések egy része az igénylési űrlapok helytelen kitöltéséből adódott, másrészt a feldolgozás ebből is adódó lassúságából. Tény az is, hogy a gazdák nem voltak fölkészülve arra, hogy a 2004-re esedékes EU-s támogatásokat 2005 első negyedévében kapják csak meg. Ez sokuknak komoly finanszírozási problémát okozott. A megállapodás konkrét határidőket tartal-

maz a kifizetésekre vonatkozóan. A tárgyalások hosszú időt vettek igénybe, a 100 órát is meghaladták összességükben. 12 hónapon keresztül, havi 3–4 órás tárgyalás hatékonyabb lehet a jövőben, és akkor a folyamatos kommunikáció előnyei is megmutatkoznak.

– *Főcsoportfőnök úr véleménye szerint a hosszú távú agrárbékének melyek a további feltételei, a kivihető, lehetséges eszközei?*

– Fontosnak tartom, hogy jöjjön létre egységes országos érdekképviselet, ellenkező esetben fennáll a veszélye annak, hogy egyik, vagy másik szervezet a demonstrációt saját érdekeinek érvényesítésére használja fel. Továbbá igen lényeges a Mezőgazdasági és Vidékfej-

lesztési Hivatal és általában is az agráradminisztráció megerősítése.

Ha a gazdák beadványaira a beérkezéstől számított 30 napon belül választ kap a beadvány elküldője, sok kellemetlenséget el lehetett volna kerülni. Ez is tanulság, s egyben a jövőnek szóló fontos üzenet. A késedelmes reakció mindenképpen kerülendő.

– *Örölnünk kellene a tavalyi bőséges gabonatermésnek, de örömmünkbe üröm vegyül, az eladatlan készletek, a tárolási gondok miatt. Az intervenciós gabonafelvásárlás vontatott és előrevetíti a gondok megduplázódását egy bő idei gabonatermés. Milyen kiutat lát?*

– A tényleges intervenciós szerződések április végén megközelítik a 1,5 millió tonnát. Ezek a számok még messze nem azok, amelyekkel a szezon elején számoltunk. Gőzerővel dolgozik az MVH. Nem mindegy, hogy a szerződéskötések hol fognak megállni, 4 és 8 millió tonna között. Egy biztos, és már az eddigiekből is tisztán látszik, hogy a gabona helyzetet nem lehet pusztán az intervencióra alapozva megoldani. Ha például egymást követik a jó gabonatermő évek, akkor egyik évben 6 millió tonna, a következő évben már 12 millió tonna, majd 18 millió tonna intervenciós készlet keletkezne, és ez nem történhet meg Magyarországon már csak azért sem, mert az uniós rendszer sem bírja ezt el. A teljes szezon tapasztalatait le kell szűrnie az egész gabonaszakmának, hogyan tud alkalmazkodni a piaci körülményekhez. Egy biztos, a kitűnő minőségű, speciális célokra alkalmas búzát, kukoricát még a jelenlegi nyomott piaci körülmények között is el lehetett adni. A javító malmi búzának van piaca most is, jóval az intervenciós ár fölött.

– *Egyelőre csak óvatosan, de már hallhatóan olyan üzeneteket közvetít az Európai Unió, hogy egyelőre a roszból, de később más gabonából is bioüzemanyagot állítanak elő. Ez így elég dallamtalanul hangzik, ha a 800 millió éhezőre gondolok, jóllehet az Unió nem karitatív szervezet.*

– Pragmatikus gondolkodásra és megoldásokra vagyunk rákényszerítve. Mit kezdjünk Magyarországon 8 millió tonna gabonafölösleg-

gel? Ha el tudjuk juttatni a 800 millió éhező embernek jó, ha nem, meg kell próbálni más utakat keresni, s minden bizonnyal helye lesz a gabonafélék új célokra történő felhasználásának is. Meg lehet nevezni az energia-célú felhasználást is. A megoldások között előkelő helye lesz a minőségi gabonatermésnek. Az intervenciós gabona egy átlagos minőséget képvisel, a legkedvezőbb termőhelyeken ennél sokkal jobb minőségű gabonát tudunk termelni.

– *Nem szeretnék egészen leragadni a gabona téma mellett, de szót kell ejteni a raktárhelyzetről, és a helyzettel való visszaélésekről is... Kínálati piacon és raktár szűkében a raktár tulajdonosa, működtetője dönti el, hogy mennyiért veszi meg a gabonát. Ez iszonyú kiszolgáltatott helyzetbe hozza a raktárral nem rendelkező termelőt.*

– Reméljük ez a nehéz helyzet a rendkívüli hitelkeret felhasználásával és az operatív program révén a gazdák aktív részvételével megoldódik, de legalábbis enyhülni fog. Ausztriában, Franciaországban a gazdák tulajdonában lévő szövetkezetek tárolják a gabonát. Jó lenne, ha nálunk is így lenne. Mégis úgy gondolom, hogy nálunk nem a raktárkapacitások nagy méretű növelése hozza a megoldást, hanem a piaci feltételekhez való jobb igazodás.

– *Az hogy a demonstráció során olyan egység volt a gazdatársadalomban, annak egyik oka, hogy nagymértékben eladósodtak, már nincs hova hátrálniuk. És még a legkedvezőbb hitelt is törleszteni kell, előbb-utóbb.*

– Az agrárdemonstrációban – úgy vélem – az elmúlt évtizedek hibás döntéseinek sora is közrejátszott. Hiszem és remélem, sőt meg vagyok arról győződve, hogy kölcsönös jóindulat, előrelátás, a problémák gyökereit érintő megoldások keresése tartós agrárbékét teremthet Magyarországon.

– *Főcsoportfőnök úr, köszönöm a beszélgetést.*

Tamás Enikő

Minőségi szerkezetváltást

Személyesen nem tudtam elérni dr. Ángyán József urat, ezért villáminterjút kértem tőle, s kérdéseimet villámposztán juttattuk el hozzá.

– Igazgató Úr, mi a legfőbb tanulsága a 3 hetes agrárdemonstrációnak?

– A gazdatársadalom – különösen a tartalékokkal alig rendelkező kis és közepes méretű családi gazdaságok talajdonosai – a legégetőbb gondok kezelésével, a támogatások kifizetésével, az intervenció felgyorsításával, az adóssághozzájárulással lélegzethez jutnak, többen túlélhetik ezt az évet.

Nagyon fontos, pozitív hozadéka az agrárdemonstrációknak, hogy a társadalom önvédelmi reflexe, immunrendszere a gazdák, a parasztság megmozdulásával ismét aktivizálódhat. Felrázhatja a társadalmat, hogy ellenálljon a rajtunk átgázoló és megállíthatatlannak feltüntetett globalizmusnak. A demonstráció sikere ismét reményt adhat, és azt bizonyíthatja, hogy nem végzettszerűek a folyamatok, ha a civil társadalom összefog, képes azokat befolyásolni.

– Ez az év már az agrárbéke jegyében telik el az Ön megítélése szerint?

– Nem, mert a megállapodás csak tüneti kezelést ad a legégetőbb bajokra, és még ezek végrehajtása is kétes kimenetelű, hiszen a források csak korlátozottan és igen rossz állapotban állnak rendelkezésre.

Gondolok itt a halmozódó determinációkra, az előző

évekről áthúzódó kötelezettségvállalások növekedésére, a tárgyévi költségvetési mozgástér fokozatos beszűkülésére csakúgy, mint a leépülő falugazdász-hálózatra, a megszűnő regionális vidékfejlesztési központokra, a csökkenő

minőségellenőrzési és labor kapacitásra, az ezek következtében gyengülő felső piacvédelemre, a hiányzó tanácsadó-hálózatokra és gazdakiszolgáltató rendszerekre.

De ezen túl egyre súlyosabbak lesznek a mezőgazdaság strukturális gondjai is. Az iparszerű, nagyüzemi, tömegtermelő, egyoldalúan gabonaorientált gazdálkodási szerkezet, a változatlan irány egyre nagyobb problémát vet föl. A minőségi termelésre, a családi gazdaságok dominanciájára és összefogásuk, piacra jutásuk segítésére, valamint az élelmiszerpiacunk védelmére irányuló kormányzati szándék sem látszik, nemhogy ennek feltételei megteremtésén dolgoznának!

– Mit tenne Ön, ha korlátlan hatalmat kapna a raktározás gondjainak megoldására az idej valószínűleg ismét bő gabonatermés esetén?

– Sürgősen növelném a terméshozamú állattartás területeit és volumenét: a legeltetéses gyepgazdálkodást, a szabadtartásos rendszereket, az ökológiai és őshonos állattartás rendszereit az – NVT támogatott intézkedési területein –, s ezzel az abrakfogyasztást segíteném.

Sürgősen elindulnék a minőségi szerkezetváltás irányába, s csökkenteném az aránytalan gabonatermésűvet a vetés-szerkezetben. A gabonatermesztést mindenek előtt a *minőségi gabona-termőtájakra* koncentrálnám. A felszabaduló területeken ösztönözném a csemegeszőlő-, gyümölcs-, zöldségkultúrákat, speciális termékekre koncentrálnám. A gyengébb szántóterületeket pedig gyepesíteném, vagy erdősíteném, illetve a vízhatás alatt álló területeken növelném a vizes élőhely keretében az extenzív hal- és nádgazdálkodás területeit.

Ezen túl minden erővel segíteném a családi gazdaságok megerősödését és összefogását, termelői csoportok létrehozását, s ezek olyan *saját raktározási kapacitásainak* kiépítését, amelyek csökkentenék kiszolgáltatottságukat kereskedőkkel, az integrátorokkal, az agráripari komplexumokkal, a nagy raktárkapacitásokkal rendelkező spekulatív tőkével szemben.

Dr. Ángyán József
egyetemi tanár,
intézetigazgató
SZIE Környezet-
és Tájgazdálkodási Intézet

Lars Hoelgaard

- 1946-ban** Született Koppenhágában, Dániában.
- 1974-ben** Koppenhágai Egyetemen közgazdász diplomát szerzett.
- 1974–1988:** a dán Földművelésügyi Minisztérium köztisztviselője.
- 1980–1983:** Az Európai Bizottság dán állandó képviselőjének mezőgazdasági tanácsadója Brüsszelben.
- 1983–1988:** A Mezőgazdasági Minisztérium jegyzője, feladatköre az Európai Bizottság általános ügyei.
- 1989–1997:** Az Európai Bizottság Mezőgazdasági Főigazgatóságának (VI. B. II.) vezetője a növény-állat és közegészségügy területén. A Főigazgatóság tevékenysége kiterjed az állatorvosi, növényegészségügyi, élelmezési, vetőmag és kemikáliákkal kapcsolatos törvényhozással összefüggő feladatokra.
- 1997–2002:** Az Európai Bizottság Mezőgazdasági Főigazgatóságának (AGRI.C) vezetője, mely a gabonatermékek piacával foglalkozik.
- 2002. július–2002. december:** Az Európai Bizottság Mezőgazdasági Főigazgatóságának a B, C és D részlegek főigazgató-helyettese.
- 2002–2004:** Az Európai Bizottság Mezőgazdasági Főigazgatóságának (AGRI.D) vezetője, mely az állati termékekkel, a speciális gabonanövényekkel és borral foglalkozik.
- 2003– :** A 2003-as (luxemburgi) KAP reform munkacsoportjának vezetője.
- 2004:** Az Európai Bizottság helyettes főigazgatója a Mezőgazdasági Főigazgatóság B, C és D részlegein.

Nagy tapasztalattal rendelkezik, ezt nyilatkozatai is tanúsítják. Azon kevés szakemberek egyike, akik összefüggésben látják a gazdaság erős és gyenge pontjait.

Magyarországra először a 2004-es Food-pest alkalmával látogatott el, ahol az EU bővítés tapasztalatait osztotta meg a magyar agrárvezetéssel; „szakállas” EU tagország szakértőjeként fogalmazta meg gondolatait Magyarországgal és az újonnan csatlakozott államokkal kapcsolatban.

A 2004-es bővítést pozitívan értékelte, szerinte ez a lépés mindegyik fél számára nagy előnnyel járt. Az Európai Unió gazdasági hátterének kiépítése egy végtelen folyamat, és a tagországok felismerték, hogy a mezőgazdaságot integrált egységként kell kezelni, hiszen az egyik ország élelmiszer-termelése szervesen hat az unió többi államának piacára. Ezért meg kell gondolniuk a gazdáknak, hogy mit termeljenek, mi az, amivel a közös piacon érvényesülni tudnak. A döntés felelőssége rajtuk áll!

A mai piac lényege abban áll, hogy a kis gazdaságokra egyre nagyobb nyomás nehezedik a „multik” felől, hiszen nekik meg kellene tudni maradni a nagyok mellett, akik méretük-nél fogva kihasználják a piaci lehetőségeket. Ezért fontos a kisebbek összefogása, hogy közös erővel ugyanakkora lépést tehessenek, mint a mellettük tempózó nagy társaik. A 25 országnak megfontolt közös agrárpolitikával kell irányítania a belső gazdasági folyamatokat, melyben óriási kihívások, de nagy lehetőségek is vannak. A kis gazdaságok példáján a kis tagállamoknak is össze kell fogniuk, hogy érvényesítsék érdekeiket, és el kell dönteniük, hogy mire szeretnék felhasználni a költségvetésüket. Ehhez a „15-öknek” nagymértékű erőforrás-allokációt kell megszervezni, hogy a sikeres fejlődést mindenki magáénak tudhassa. A fejlődéshez azonban nemcsak nekik kell produkálni. A világ szemé most rajtunk, a friss tagokon van, hogy megmutassuk, hogy *mi* milyen szakmai háttérrel, mit tudunk hozzátenni a gazdaság, a Közös Agrárpolitika, és az uniós kereskedelem újból és újból megújuló reformjához.

P.D.

Segítség az Ukrajna sörpárnak

Az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank 10 millió dollár értékben megújítható hitelt nyújtott Ukrajna legnagyobb sörfőző cégének, a kijevei székhelyű Obolon üzemnek. A Bank szóvivője azt nyilatkozta, hogy a hitel folyósítása közvetlenül az üzem jelenlegi berendezéseinek felújítását célozza, valamint a minőségi sörárpa vásárlására fordítható. Az Obolon a továbbiakban képes arra, hogy gabona közraktári tanúsítványt használjon. Ez lesz a második

üzem, Ukrajnában, amely erre jogosítványt kap. (Az első ilyen üzem volt Ukrajnában az Eurotech agráripari társaság, amely 20 millió dollárnyi hitelt kapott, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Banktól, 2004 novemberében.)

T. E.

Forrás: AgraFood EastEurope
2005. januári száma

Kína mezőgazdasága ismét deficites!

Kína 2004-ben, jó néhány exporttöbbletes év után mintegy 5,5 milliárd dolláros agrár-külkereskedelmi deficittel zárt, állította a *China Daily* 2004. december 31-i száma, a Mezőgazdasági Minisztérium adataira támaszkodva.

A mezőgazdasági termékbehozatal 28 milliárd dolláros nagyságrendjével szemben csupán 22,5 milliárd dolláros export valósult meg a múlt év során, ami Kínaszerte aggodalomra ad okot, hiszen a 2003-as, 21,4 milliárd dolláros exporttal szemben a behozatal csupán 18,9 milliárd dollárra rúgott.

Kínai kutatók véleménye szerint a 2004-es deficitért egyértelműen az EU-beli és az USA-beli szubvencionálási gyakorlat hibáztatható. E két nagyhatalom hibáztatható a világpiaci árak torzulásáért, hiszen az általuk adott terméktámogatások leverik a mezőgazdasági termékek világpiaci árait.

A kínaiak ezen túlmenően kiváltképp az élőállatexportot akadályozó, a kínai termékek piacra jutását fékező ún. „nem vámjellegű kereskedelmi akadályok” jelenléteért is hibáztatják a fejlett országokat.

Az idestova három éve WTO tagságú Kína, a WTO előírásokat betartva immár csökkentette termékpiacon vámjait, de leginkább az egyes kvótákkal szűkített, csökkentett vámokat alkalmazó területeken érzékelhető forgalomélénkülés.

Pekingi vélemények szerint, ha Kína csak a minimális piacra jutási kvóták mentén vásárolna kukoricát, rizst és búzát, akkor az import a belső fogyasztás 4%-át sem tenné ki.

Miközben Kína a föld lakosságának mintegy 20%-át reprezentálja, addig a föld termőföld-készletének mindössze 7%-át birtokolja.

Kínai előrejelzések szerint a Föld klimatikus viszonyainak változása károsan befolyásolhatja a kínai mezőgazdaság termelésének jövőbeni alakulását. Kalkulációik szerint a szárazság állandósíthatja a kínai mezőgazdaság tartós teljesítménycsökkenését. Erre utal, hogy már a 80-as évek óta szárazság sújtja Észak-Kína mezőgazdasági területeit, ami a vegetációs időszak megrövidülésével és a termésmennyiség csökkenésével jár. Egy, a klimatikus változásokkal foglalkozó kínai tanulmányból kitűnik, hogy a károsanyag-kibocsátás nyomán erősödő üvegházhatás következtében nagy valószínűséggel csökken a kemény hideg időtartama és meghosszabbodik a kánikulával járó időszak hossza, emellett fokozódik az árvizek intenzitása Kínában.

Összeállította : Szabó Jenő

Forrás: Le Figaro 2005. január 11.

Tejtermelésünk elmarad a kvótától

Magyarországon a tejkvótának csupán a 75%-át használták ki. 2004-ben a tejtermelés 1470 millió litert tett ki, 150 millió literrel kevesebbet a 2003. évi tejtermelésnél. A tejeladás a Tej Termékτανács véleménye szerint még drasztikusabban esett vissza, 250 milliárd forintról 200 milliárd forintra, összefüggésben a drámai áreséssel.

Az áresés a szabad piachoz való csatlakozás és a szomszéd országokból a Magyarországra áramló olcsó tej miatt következett be.

A Tej Termékτανács azt állítja, a hazai tejfeldolgozók túl érzékenyen reagáltak a versenyre. A fejenkénti tejfogyasztás 2-3%-kal,

évente 150-160 literre emelkedett, így a hazai tejhiányt a szlovák és a lengyel importtal pótolták. A nyomott nagykereskedelmi árak miatt 2-3 tejfeldolgozó tudott csak profitot termelni Magyarországon a Termékτανács véleménye szerint. (A témával részletesen foglalkozunk minden érintett megkérdezésével a 2005/5. számunkban. A Szerk.)

T. E.

Forrás: AgraFood EastEurope,
2004. januári
száma

Az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában megjelenő rendelkezések

Az alábbiakban felsorolt EU rendelkezéseket az Official Journal L sorozatának márciusban megjelent számaiból válogattuk. A lista teljesség igénye nélkül szelektálja mindazokat a mezőgazdasággal és élelmiszeriparral foglalkozó rendelkezéseket, amelyek hazánkat bármilyen módon érinthetik. Az Európai Unió teljes magyar nyelvű joganyaga elérhető az Európai Unió Hivatalos Lapjának különkiadásában.

Zöldség-gyümölcs

A Bizottság 379/2005/EK rendelete (2005. március 4.) a szilvára vonatkozó forgalmazási előírások megállapításáról szóló 1168/1999/EK bizottsági rendelet módosításáról
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L059 2005. március 5. 16. oldal

A Bizottság 386/2005/EK rendelete (2005. március 8.) egyes gyümölcs- és zöldségfélék, valamint egyes feldolgozott gyümölcs- és zöldségtermékek Kombinált Nomenklátúra szerinti kódja tekintetében több rendelet módosításáról
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L062 2005. március 9. 3. oldal

A Bizottság 387/2005/EK rendelete (2005. március 8.) az avokádó forgalmazási minőségsványának megállapításáról szóló 831/97/EK rendelet módosításáról
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L062 2005. március 9. 5. oldal

A Bizottság 421/2005/EK rendelete (2005. március 14.) 2005. április 11-től 2006. április 10-ig egyes elkészített vagy tartósított citrusfélék (mandarin stb.) behozatalára vonatkozó engedélyek kiadásáról
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L068 2005. március 15. 3. oldal

Halászat

A Bizottság 356/2005/EK rendelete (2005. március 1.) a merevítőrudas zsákhálók és a passzív halászeszköz jelölésére és azonosítására vo-

natkozó részletes szabályok megállapításáról
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L056 2005. március 2. 8. oldal

Támogatások

A Bizottság 394/2005/EK rendelete (2005. március 8.) a közös agrárpolitika keretébe tartozó közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott támogatási rendszerek létrehozásáról szóló 1782/2003/EK tanácsi rendeletben meghatározott egységes támogatási rendszer végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 795/2004/EK bizottsági rendelet módosításáról, valamint az 1782/2003/EK rendeletről való eltérésről
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L063 2005. március 10. 17. oldal

Élelmiszer

2005/175/EK A Bizottság ajánlása (2005. március 1.) a 2005-ös évre az élelmiszerek hatósági ellenőrzésére irányuló koordinációs programról (1)
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L059 2005. március 5. 27. oldal

Állategészségügy, takarmányozás

A Bizottság 349/2005/EK rendelete (2005. február 28.) a 90/424/EGK tanácsi határozat bizonyos járványos állatbetegségek elleni biztonsági intézkedéseire és a kampány közösségi fi-

nanszírozására vonatkozó szabályok megállapításáról

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L055 2005. március 1. 12. oldal

A Bizottság 358/2005/EK rendelete (2005. március 2.) egyes takarmány-adalékanyagok alkalmazásának határozatlan időre történő engedélyezéséről és a már engedélyezett takarmány-adalékanyagok új felhasználásának engedélyezéséről Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L056 2005. március 2. 3. oldal

2005/176/EK A Bizottság határozata (2005. március 1.) az állatbetegségek kódolt formájának és bejelentésük kódjainak a 82/894/EGK tanácsi irányelvnek megfelelően történő meghatározásáról (az értesítés a B(2004) 993. számú dokumentummal történt) (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L059 2005. március 5. 40. oldal

2005/179/EK A Bizottság határozata (2005. március 4.) a 93/52/EGK és a 2003/467/EK határozatnak Szlovénia brucellózistól (B. melitensis) és szarvasmarhák enzootikus leukózisától mentes státusának nyilvánítása, valamint Szlovákia szarvasmarha-tuberkulózistól és szarvasmarhák enzootikus leukózisától mentes státusának nyilvánítása tekintetében történő módosításáról (az értesítés a B(2005) 483. számú dokumentummal történt) (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L060 2005. március 8. 37. oldal

2005/177/EK A Bizottság határozata (2005. március 7.) az élő szarvasmarhaféléknek az Egyesült Királyságon való átszállításáról (az értesítés a B(2005) 509. számú dokumentummal történt) (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L060 2005. március 8. 28. oldal

2005/193/EK A Bizottság határozata (2005. március 8.) az egyes szlovéniai hús- és tejgazdálkodási létesítmények javára átmeneti intézkedések megállapításáról szóló 2004/475/EK határozat módosításáról (az értesítés a B(2005) 518. számú dokumentummal történt) (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L063 2005. március 10. 23. oldal

2005/194/EK A Bizottság határozata (2005. március 8.) a bizonyos ázsiai országokban előforduló madárinfluenzával kapcsolatos védekezési intézkedésekről szóló 2004/122/EK határozat negyedik módosításáról (az értesítés a B(2005) 521. számú dokumentummal történt) (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L063 2005. március 10. 25. oldal

A Bizottság 416/2005/EK rendelete (2005. március 11.) az 1774/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet XI. mellékletének a műszaki felhasználásra szánt egyes állati melléktermékek Japánból történő behozatala tekintetében történő módosításáról (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L066 2005. március 12. 10. oldal

2005/209/EK A Bizottság határozata (2005. március 11.) az Ausztrália és Új-Zéland számára a ragadós száj- és körömfájás vírusa elleni antigének közösségi tartalékaihoz való ideiglenes hozzáférés biztosításáról szóló 2004/288/EK határozatnak a meghosszabbítás tekintetében történő módosításáról (az értesítés a B(2005) 561. számú dokumentummal történt) (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L068 2005. március 15. 42. oldal

2005/210/EK A Bizottság határozata (2005. március 11.) a 2004/614/EK határozatnak a dél-afrikai madárinfluenzával kapcsolatos védekező intézkedések alkalmazásának időtartama tekintetében második alkalommal történő módosításáról (az értesítés a B(2005) 559. számú dokumentummal történt) (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L068 2005. március 15. 43. oldal

Növényegészségügy

A Tanács 2005/15/EK irányelve (2005. február 28.) a növényeket vagy növényi termékeket károsító szervezeteknek a Közösségbe történő

behurcolása és a Közösségen belüli elterjedése elleni védekezési intézkedésekről szóló 2000/29/EK irányelv IV. mellékletének módosításáról

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L056 2005. március 2. 12. oldal

A Bizottság 2005/16/EK irányelve (2005. március 2.) a növényeket vagy növényi termékeket károsító szervezeteknek a Közösségbe történő behurcolása és a Közösségen belüli elterjedése elleni védekezési intézkedésekről szóló 2000/29/EK tanácsi irányelv I–V. mellékletének módosításáról

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L056 2005. március 2. 19. oldal

A Bizottság 2005/17/EK irányelve (2005. március 2.) a növényütlevelekre vonatkozóan a 92/105/EGK irányelv egyes rendelkezéseinek módosításáról

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L056 2005. március 2. 23. oldal

A Bizottság 2005/18/EK irányelve (2005. március 2.) a Közösségben a meghatározott növény-egészségügyi kockázatoknak kitett védett övezetek elismeréséről szóló 2001/32/EK irányelv módosításáról

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L056 2005. március 2. 25. oldal

2005/178/EK A Bizottság ajánlása (2005. március 1.) a gabonafélékben és egyes egyéb növényi eredetű termékekben, illetve azok felületén található peszticid-szermaradványok megengedett legmagasabb mértékének való megfelelést biztosító 2005. évi összehangolt közösségi megfigyelési programról és a 2006. évi nemzeti megfigyelési programokról (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L060 2005. március 8. 31. oldal

Bizottság ajánlása (2005. március 2.) a 95/53/EK tanácsi rendelettel összhangban a takarmányozás 2005. évi hatósági ellenőrzésére irányuló koordinált programról (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L062 2005. március 9. 22. oldal

A Bizottság határozata (2005. március 7.) egyes szlovákiai húságazati létesítményekre vonatkozóan a 2003-as csatlakozási okmány XIV. melléklete függelékének módosításáról (az értesítés a B(2005) 512. számú dokumentummal történt) (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L062 2005. március 9. 34. oldal

Borászat

A Bizottság 146/2005/EK rendelete (2005. január 28.) az asztali borok önkéntes lepárlására aláírt szerződések elfogadási százalékkéntének meghatározásáról

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L027 2005. január 29. 24. oldal

A Bizottság 383/2005/EK rendelete (2005. március 7.) a borágazat termékeire alkalmazandó átváltási árfolyamokra vonatkozó meghatározó ügyleti tények meghatározásáról

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L060 2005. március 8. 20. oldal

Tej

A Bizottság 355/2005/EK rendelete (2005. február 28.) A boranalízis közösségi módszereinek meghatározásáról szóló 2676/90/EGK rendelet módosításáról

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L056 2005. március 2. 3. oldal

2005/198/EK A Bizottság határozata (2005. március 8.) a szlovákiai tejágazat egyes létesítményei érdekében hozott átmeneti intézkedés elfogadásáról szóló 2004/440/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (az értesítés a B(2005) 519. számú dokumentummal történt) (1)

Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L065 2005. március 11. 33. oldal

Külkapcsolatok

A Bizottság 389/2005/EK rendelete (2005. március 8.) a Svájctól vagy Liechtensteintől eltérő

harmadik országokba exportált egyes feldolgozott gyümölcs- és zöldségtermékekben használt egyes cukorfajták tekintetében a 2201/96/EK és a 800/1999/EK tanácsi rendeltől való eltérések megállapításáról
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L062 2005. március 9. 12. oldal

Egyéb

A Bizottság 359/2005/EK rendelete (2005. március 2.) a mezőgazdasági termékek belső piacon történő megismertetésével és promóciójával kapcsolatos intézkedésekről szóló 2826/2000/EK tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 94/2002/EK rendelet módosításáról
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L056 2005. március 2. 13. oldal

A Bizottság 360/2005/EK rendelete (2005. március 2.) a Közösségben bioetanol formájában történő felhasználásra szánt boralkohol nyilvános árverésének megnyitásáról
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L056 2005. március 2. 15. oldal

2005/174/EK A Bizottság határozata (2005. február 28.) a géntechnológiával módosított mikroorganizmusok zárt rendszerben történő fel-

használásáról szóló 90/219/EGK irányelv II. melléklete B. részét kiegészítő útmutató magyarázatok meghatározásáról (az értesítés a B(2005) 413. számú dokumentummal történt) (1)
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L059 2005. március 5. 20. oldal

A Bizottság 382/2005/EK rendelete (2005. március 7.) a szárított takarmány piacának közös szervezéséről szóló 1786/2003/EK tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak megállapításáról
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L060 2005. március 8. 4. oldal

2005/197/EK A Bizottság határozata (2005. március 9.) az agrárstatisztikák javítására irányuló 2005. évi technikai cselekvési terv jóváhagyásáról (az értesítés a B(2005) 531. számú dokumentummal történt)
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L065 2005. március 11. 30. oldal

A Bizottság 422/2005/EK rendelete (2005. március 14.) a mezőgazdasági termékek belső piacon történő megismertetésével és promóciójával kapcsolatos intézkedésekről szóló 2826/2000/EK tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 94/2002/EK rendelet módosításáról
Hivatalos Lap, 48. évfolyam, L068 2005. március 15. 5. oldal

Készítette:

Román Zoltán, FVM, Irányító Hatósági Főosztály.

Az itt felsorolt jogszabályokról érdeklődni lehet a 301-4055-ös telefonon

és a zoltan.roman@fvm.hu email címen.

További jogszabályok megtekinthetők a www.eu-info.hu oldalon.

Az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ

EURÓPAI UNIÓ GYŰJTEMÉNYE

Könyvtárunk a magyar agrárágazat gazdag EU-információs gyűjteményével várja tisztelt olvasóit:

hétfőn, szerdán és pénteken: 9⁰⁰–16⁵⁰; kedden és csütörtökön 9⁰⁰–19⁰⁰ között
Tel.: 06-1-489-4963, Tel/Fax.: 06-1-489-4939

- A gyűjteményt az Országos Mezőgazdasági Könyvtárba beiratkozott olvasók használhatják az éves beiratkozási díj megfizetésével.
- A szabad polcon elhelyezett mintegy 1500 könyv- és 50-féle folyóirat-állomány helyben olvasható. Egyes anyagrészekről olvasóinknak igény szerint fénymásolatot készítünk a szerzői jogvédelmi szabályok figyelembevételével.
- A könyv- és folyóirat-állomány használatát kézikönyvtár, lexikonok és szótárak egészítik ki. Az Európai Unió statisztikai és jogi CD-ROM adatbázisainak használatához szükség esetén térítésmentesen segítséget nyújtunk. Az adatbázisok anyagának nyomtatása, ill. floppyra mentése azonban térítésköteles.

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI BIBLIOGRÁFIA

A bibliográfia áttekintést ad a hazai mezőgazdaság és határterületek szakirodalmáról. Mintegy 200 folyóirat és egyéb kiadványok feldolgozásával készül, évente több ezer bibliográfiai tételt tartalmaz. A mezőgazdaság szakterületei szerint rendezett kiadvány használatát tárgy- és névmutató könnyíti meg. Megjelenik évente egyszer CD-n és nyomtatott változatban.

Az adatbázishoz on-line kapcsolódási lehetőség is van.

A CD ára: 2.000,- Ft + ÁFA (és az esetleges postaköltség).

A nyomtatott változat ára: 7.000,- Ft + ÁFA (és az esetleges postaköltség).

Megrendelhető telefonon: 06-1-489-4910 és e-mail-en: [szerkesztoseg@omgk.hu](mailto: szerkesztoseg@omgk.hu)

AGRÁRKÖNYVTÁRI HÍRVILÁG

Könyvtárunk koordinációs központi feladatából következően rendszeres tájékoztatást adunk szakmai munkánkról, tudományos tevékenységünkről, szolgáltatásainkról, terveinkről, rendezvényeinkről a hazai és nemzetközi eseményekről az agrárágazat könyvtárosai és az érdeklődők számára. Megjelenik negyedévente, térítésmentesen.

Megrendelhető telefonon: 06-1-489-4960 és e-mail-en: [bence@omgk.hu](mailto: bence@omgk.hu)

SZAKIRODALMI SZOLGÁLTATÓHÁZ

Szaklapok és folyóiratok, magyar és idegen nyelvű szakkönyvek, tankönyvek, elektronikus adathordozók és dokumentumok értékesítése a hazai szakkönyvkiadók teljes választékával.

A Szolgáltatóházban működik az első hazai mezőgazdasági szakkönyv-antikvárium.

BUDAI TELEHÁZ

Szolgáltatásainkból: számítógép használat, nyomtatás, fénymásolás, faxolási lehetőség, CD írás, szkennelés és Internet-használat. Számítógépes programok használata: szövegszerkesztés, táblázatkezelés, adatbázis-kezelés stb. Internetes könyvtárház.

Telefon/fax: 06-1-489-4974, e-mail: [telehaz@omgk.hu](mailto: telehaz@omgk.hu), honlapunk: www.budaitelehas.gportal.hu

ORSZÁGOS MEZŐGAZDASÁGI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

1012 Budapest, Attila út 93. • 1253 Budapest 13, Pf.: 15 • Telefon: 06-1-489-4900

Pénzforgalmi jelzőszám: MNB 10032000-01494532